

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 2. septembra 2021 *

„Pritožba – Državne pomoči – Shema pomoči – Člen 108(2) in (3) PDEU – Uredba (ES) št. 659/1999 – Člen 4(3) in (4) – Pojem ‚dvomi o združljivosti prijavljenega ukrepa s skupnim trgom‘ – Sklep o nenasprotovanju – Neobstoj začetka formalnega postopka preiskave – Smernice o državni pomoči za varstvo okolja in energijo za obdobje 2014–2020 – Kodeks najboljših praks pri izvajanju postopkov za nadzor državnih pomoči – Stiki ‚pred prigrasitvijo‘ – Procesne pravice zainteresiranih strank – Trg zmogljivosti električne energije v Združenem kraljestvu“

V zadevi C-57/19 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 25. januarja 2019,

Evropska komisija, ki jo zastopata É. Gippini Fournier in P. Němečková, agenta,

pritožnica,

ob intervenciji

Republike Poljske, ki jo zastopa B. Majczyna, agent,

intervenientka v pritožbenem postopku,

druge stranke v postopku so

Tempus Energy Ltd s sedežem v Pontypriddu (Združeno kraljestvo),

Tempus Energy Technology Ltd s sedežem v Pontypriddu,

ki ju zastopajo J. Derenne in D. Vallindas, avocats, in C. Ziegler, Rechtsanwalt,

tožeči stranki na prvi stopnji,

Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska, ki so ga sprva zastopali F. Shibli, S. McCrory in Z. Lavery, nato F. Shibli in S. McCrory, skupaj z G. Facenno, QC, in D. Mackersie, barrister,

intervenientka na prvi stopnji,

* Jezik postopka: angleščina.

SODIŠČE (četrty senat),

v sestavi M. Vilaras (poročevalec), predsednik senata, N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin, sodniki, in K. Jürimäe, sodnica,

generalni pravobranilec: E. Tanchev,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 3. junija 2021

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Evropska komisija s pritožbo predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 15. novembra 2018, Tempus Energy in Tempus Energy Technology/Komisija (T-793/14, EU:T:2018:790; v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je to razglasilo ničnost Sklepa Komisije C(2014) 5083 final z dne 23. julija 2014 o nenasprotovanju shemi pomoči v zvezi s trgov zmogljivosti v Združenem kraljestvu (državna pomoč 2014/N-2) (UL 2014, C 348, str. 5; v nadaljevanju: sporni sklep).

Pravni okvir

Uredba (ES) št. 659/1999

- 2 Člen 4 Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [108 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 339), naslovljen „Predhodna preučitev uradne prijave in odločb [sklepi] Komisije“, ki se uporablja za zadevno shemo pomoči, v odstavkih od 2 do 5 določa:

„2. Če Komisija po predhodni preučitvi ugotovi, da prijavljeni ukrep ni pomoč, to ugotovitev navede v odločbi [sklepu].

3. Če Komisija po predhodni preučitvi ugotovi, da ni dvomov o združljivosti prijavljenega ukrepa s skupnim trgov, kolikor sodi na področje uporabe člena [107](1) [PDEU], potem odloči, da je ukrep združljiv s skupnim trgov (v nadaljnjem besedilu ‚odločba [sklep] o nenasprotovanju‘). V [sklepu] se navede, katera izjema na podlagi Pogodbe je bila uporabljena.

4. Če Komisija po predhodni preučitvi ugotovi, da obstajajo dvomi o združljivosti prijavljenega ukrepa s skupnim trgov, potem se odloči za začetek postopka na podlagi člena [108](2) [PDEU] (v nadaljnjem besedilu ‚odločba [sklep] o začetku formalnega postopka preiskave‘).

5. Odločbe [Sklepi] iz odstavkov 2, 3 in 4 se sprejmejo v dveh mesecih. Ta rok začne teči na dan po prejemu popolne uradne priglasitve. Uradna priglasitev se šteje za popolno, če v dveh mesecih od prejema ali od prejema zahtevanih dodatnih podatkov, Komisija ne zahteva nobenih dodatnih

podatkov. Rok se lahko podaljša s soglasjem Komisije in zadevne države članice. Če je primerno, Komisija lahko določi krajše roke.“

- 3 Člen 6 te uredbe, naslovljen „Formalni postopek preiskave“, v odstavku 1 določa:

„Odločba [Sklep] o začetku formalnega postopka preiskave vsebuje povzetek bistvenih dejanskih in pravnih vprašanj, vključuje predhodno oceno Komisije o značaju pomoči predlaganega ukrepa in izpostavi dvome o njegovi združljivosti s skupnim trgom. Odločba [Sklep] od zadevne države članice in drugih zainteresiranih strank zahteva, da pošljejo pripombe v predpisanem roku, ki navadno ni daljši od enega meseca. V ustrezno upravičenih primerih lahko Komisija predpisano obdobje podaljša.“

Kodeks najboljših praks

- 4 Kodeks najboljših praks pri izvajanju postopkov za nadzor državnih pomoči (UL 2009, C 136, str. 13; v nadaljevanju: Kodeks najboljših praks) med drugim vsebuje naslov 3, „Stiki pred priglasitvijo“, v katerem so točke od 10 do 18 tega kodeksa. V točkah od 10 do 16 je navedeno:

„10. Po izkušnjah Komisije stiki pred priglasitvijo prinašajo dodano vrednost tudi v zadevah, ki se na prvi pogled zdijo standardne. Stiki pred priglasitvijo službam Komisije in državi članici priglasiteljici ponujajo možnost za neformalno, zaupno razpravo o pravnih in gospodarskih vidikih predlaganega projekta še pred priglasitvijo, ter s tem izboljšajo kakovost in popolnost priglasitev. V tem okviru lahko države članice in službe Komisije poleg tega skupaj razvijejo konstruktivne predloge za spremembo problematičnih vidikov načrtovanega ukrepa. Ta faza tako omogoča hitrejšo obravnavo priglasitev, ko so uradno podane Komisiji. Uspešni postopki pred priglasitvijo bi morali Komisiji omogočiti, da bi odločbe v skladu s členom 4(2), (3) in (4) Uredbe [...] št. 659/1999 lahko sprejemala v dveh mesecih od datuma priglasitve[...].

11. Stiki pred priglasitvijo so zelo priporočljivi, kadar so prisotne posebne novosti ali posebne značilnosti, zaradi katerih bi bile upravičene predhodne razprave s službami Komisije, vendar pa bodo neformalna navodila zagotovljena kadar koli bo zanje zaprosila kakšna država članica.

3.1 Vsebina

12. Faza pred priglasitvijo ponuja možnost za razpravo in izdajo navodil zadevni državi članici glede obsega informacij, ki jih je treba oddati na obrazcu za priglasitev, tako da je obrazec na dan priglasitve popoln. Uspešna faza pred priglasitvijo poleg tega omogoča odprto in konstruktivno razpravo o morebitnih vsebinskih vprašanjih, ki se zastavljajo v zvezi z načrtovanim ukrepom. To je zlasti pomembno pri projektih, ki jih v takšni obliki ne bi bilo mogoče sprejeti in bi jih bilo zato treba umakniti ali pa bistveno spremeniti. Zajema lahko tudi analizo razpoložljivosti drugih pravnih podlag oziroma ugotavljanje ustreznih precedens[o]v. Poleg tega bo uspešna faza pred priglasitvijo službam Komisije in državi članici omogočila obravnavo ključnih pomislekov v zvezi s konkurenco, gospodarsko analizo ter, kadar je to ustrezno, zunanja izvedenska mnenja v dokaz združljivosti načrtovanega projekta s skupnim trgom. Država članica priglasiteljica lahko tako v fazi pred priglasitvijo službe Komisije prosi, naj jo oprostijo obveznosti, da odda nekatere informacije, ki jih sicer zahteva obrazec za priglasitev, vendar zaradi posebnih okoliščin zadeve za njeno preiskavo niso potrebne. Faza pred priglasitvijo je odločilna, da se določi, ali je primer *prima facie* upravičen do obravnave po poenostavljenem postopku[...].

3.2 Področje uporabe in časovni okvir

13. V interesu zadevne države članice je, da za zagotovitev konstruktivne in učinkovite faze pred priglasitvijo Komisiji odda potrebne informacije za oceno načrtovanega projekta državne pomoči, in sicer z osnutkom obrazca za priglasitev, najkasneje dva tedna pred pričakovanim datumom stika pred priglasitvijo. Za poenostavitev hitre obravnave zadeve bodo imeli stiki prek elektronske pošte ali konferenčnih klicev načeloma prednost pred sestanki. V dveh tednih po prejemu osnutka obrazca za priglasitev službe Komisije praviloma organizirajo stik pred priglasitvijo.

14. Praviloma naj stiki pred priglasitvijo ne bi trajali dlje kot 2 meseca, sledila pa naj bi jim popolna priglasitev. Če stiki pred priglasitvijo ne obrodijo želenih rezultatov, lahko službe Komisije fazo pred priglasitvijo razglasijo za zaključeno. Ker pa sta trajanje in vrsta stikov pred priglasitvijo odvisna od zapletenosti posamezne zadeve, lahko stiki pred priglasitvijo trajajo tudi več mesecev. Komisija zato priporoča, naj pri zlasti zapletenih zadevah (na primer pomoč za reševanje, obsežne pomoči za raziskave in razvoj, velike individualne pomoči ali posebej velike oziroma zapletene sheme pomoči) država članica čim prej vzpostavi stike pred priglasitvijo, da omogoči smiselno razpravo.

15. Po izkušnjah Komisije je upravičenca pomoči nadvse koristno vključiti v stike pred priglasitvijo, zlasti v zadevah, ki imajo pomembne tehnične in finančne posledice ter posledice v zvezi s projektom. Komisija zato priporoča vključitev upravičencev do individualne pomoči v stike pred priglasitvijo.

16. Službe Komisije si bodo, razen v zelo neobičajnih ali zapletenih zadevah, prizadevale dati neformalno predhodno oceno projekta zadevni državi članici ob koncu faze pred priglasitvijo. Takšna nezavezujoča ocena ne bo uradno stališče Komisije, ampak neformalno pojasnilo služb Komisije glede popolnosti osnutka priglasitve in *prima facie* združljivosti načrtovanega projekta s skupnim trgom. Komisija lahko zlasti pri zapletenih zadevah na prošnjo države članice predloži tudi pisno pojasnilo o potrebnih dodatnih informacijah.“

Smernice 2014–2020

- 5 Naslov 3 Smernic o državni pomoči za varstvo okolja in energijo za obdobje 2014–2020 (UL 2014, C 200, str. 1; v nadaljevanju: Smernice 2014–2020), „Ocena združljivosti na podlagi člena 107(3)(c) [PDEU]“, vsebuje ta odlomek:

„(25) V oddelku 3.2 so določeni splošni pogoji združljivosti, ki veljajo za vse ukrepe pomoči, ki spadajo na področje uporabe teh smernic, razen če posebni oddelki poglavja 3 določajo ali spreminjajo te splošne pogoje združljivosti. [...]

[...]

3.1 Skupna načela ocenjevanja

[...]

- (27) [...] Komisija [bo] ukrep državne pomoči štela za združljiv z notranjim trgom le, če izpolnjuje vsa naslednja merila:

[...]

- (e) sorazmernost pomoči (pomoč, omejena na najnižjo raven): pomoč je omejena na najmanjši znesek, ki je potreben za spodbuditev dodatnih naložb ali dejavnosti na zadevnem področju (oddelek 3.2.5);

[...]

3.2.5 Sorazmernost pomoči

[...]

- (69) Okoljska in energetska pomoč se štejeta za sorazmerni, če je znesek pomoči na upravičenca omejen na najmanjši potreben znesek za doseg želene ravni varstva okolja ali energetskega cilja.

[...]

3.2.6 Izogibanje neupravičenim negativnim učinkom na konkurenco in trgovino

3.2.6.1 Splošne ugotovitve

[...]

- (92) Pomoč ima lahko tudi izkrivljajoče učinke, če okrepi ali ohranja znatno tržno moč upravičenke. Tudi kadar pomoč velike tržne moči ne krepi neposredno, jo lahko krepi posredno, z odvrčanjem obstoječih konkurentov od širitve, spodbujanjem njihovega izstopa ali odvrčanjem vstopa novih konkurentov.

[...]

3.9 Pomoč za zadostnost proizvodnje

[...]

3.9.2 Potreba po posredovanju države

[...]

- (223) Države članice bi morale jasno pojasniti razloge, zaradi katerih od trga ni mogoče pričakovati zagotavljanja zadostne zmogljivosti brez posredovanja, pri čemer se upošteva aktualni tržni in tehnološki razvoj [...].

- (224) Komisija bo v svoji oceni med drugim po potrebi upoštevala naslednje elemente, ki jih predloži država članica:

[...]

- (b) oceno vpliva udeležbe na strani povpraševanja, vključno z opisom ukrepov za spodbujanje uravnavanja povpraševanja [...]

[...]

3.9.5 Sorazmernost

- (228) Izračun skupnega zneska pomoči naj bi zagotavljal stopnjo donosa upravičencev, ki jo je mogoče šteti za razumno.
- (229) Za konkurenčen postopek zbiranja ponudb na podlagi jasnih, preglednih in nediskriminatornih meril, ki je učinkovito usmerjen v opredeljeni cilj, se bo štelo, da zagotavlja razumne stopnje donosa v običajnih okoliščinah.
- (230) Ukrep bi moral vključevati mehanizme za zagotovitev, da ne more prihajati do nepričakovanih dobičkov.
- (231) Ukrep bi moral biti zasnovan tako, da se zagotovi, da se cena, plačana za razpoložljivost, samodejno približa ničli, kadar se pričakuje, da bo raven zagotovljene zmogljivosti zadostna za kritje potreb po zmogljivosti.

3.9.6 Izigibanje neupravičenim negativnim učinkom na konkurenco in trgovino

- (232) Ukrep bi moral biti zasnovan tako, da se sodelovanje v ukrepu omogoči vsem zmogljivostim, ki lahko učinkovito prispevajo k odpravljanju težav v zvezi z zadostnostjo proizvodnje, zlasti ob upoštevanju naslednjih dejavnikov:
 - (a) sodelovanje proizvajalcev, ki uporabljajo različne tehnologije, in upravljavcev, ki zagotavljajo ukrepe z enakovredno tehnično zmogljivostjo, na primer uravnavanje povpraševanja, povezovalne daljnovode in skladiščenje. Brez poseganja v odstavek ([228]) je mogoče omejitve sodelovanja utemeljiti samo na podlagi nezadostne tehnične zmogljivosti, potrebne za reševanje problema zadostne proizvodnje. Poleg tega bi bilo treba ukrep glede zadostnosti proizvodnje odpreti morebitnemu združevanju tako povpraševanja kot ponudbe;

[...]

(233) Ukrep:

- (a) ne bi smel omejevati spodbud za naložbe v povezovalne zmogljivosti;
- (b) ne bi smel ovirati spajanja trgov, vključno z izravnalnimi trgi;
- (c) ne bi smel ovirati naložbenih odločitev glede proizvodnje, sprejetih pred ukrepom, ali odločitev upravljavcev v zvezi z izravnalnim trgom ali trgom pomožnih storitev;
- (d) ne bi smel neupravičeno krepiti prevlade na trgu;
- (e) bi moral v primeru enakovrednih tehničnih in gospodarskih parametrov dajati prednost nizkoogljičnim proizvajalcem.“

Dejansko stanje spora

- 6 Dejansko stanje spora, navedeno v točkah od 1 do 20 izpodbijane sodbe, je za potrebe tega postopka mogoče povzeti tako.

- 7 Družbi Tempus Energy Ltd in Tempus Energy Technology Ltd (v nadaljevanju: skupaj: Tempus) imata dovoljenje za dobavitelja električne energije v Združenem kraljestvu in tržišta tehnologijo za uravnavanje porabe električne energije, ki se drugače imenuje tudi „uravnavanje povpraševanja“, pri fizičnih osebah in poklicnih uporabnikih.
- 8 Shema pomoči, ki je obravnavana v spornem sklepu (v nadaljevanju: sporni ukrep), se nanaša na to, da je Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska vzpostavilo trg zmogljivosti s tem, da se dobaviteljem eklektične zmogljivosti da plačilo v zameno za njihovo zavezo, da bodo dobavili električno energijo ali zmanjšali oziroma odložili porabo električne energije v obdobju povečane obremenitve omrežja. Cilj take sheme je, kot je navedeno v točki 3 obrazložitve spornega sklepa, zagotoviti zanesljivost oskrbe.
- 9 Trg zmogljivosti deluje tako, da se količina zahtevane zmogljivosti določi centralizirano, trg pa z dražbami določi ustrezno ceno za dobavo te količine. Dražbe potekajo vsako leto za dobavo zmogljivosti, ki se bo zahtevala štiri leta pozneje (v nadaljevanju: dražbe T-4). V letu pred letom dobave glavnih dražb poteka še ena dražba (v nadaljevanju: dražbe T-1). Določena zmogljivost se sistematično prenese z dražb T-4, tako da je „rezervirana“ za dražbe T-1 na podlagi ocene „rentabilne“ zmogljivosti uravnavanja povpraševanja, ki bi lahko sodelovala na dražbah T-1. V spornem sklepu je navedeno, da dražbe T-1 operaterjem uravnavanja povpraševanja dajejo boljšo pot za dostop do trga, zato se je vlada Združenega kraljestva zavezala, da bo na dražbe T-1 dala vsaj 50 % zmogljivosti, „rezervirane“ štiri leta prej. Dražbe T-4 in T-1 (v nadaljevanju: trajnostne dražbe) so trajnostni sistem. Poleg trajnostnega sistema je obstajal prehodni sistem, v skladu s katerim so bile pred obdobjem dobave 2018/2019 določene „prehodne“ dražbe, ki so bile v glavnem odprte za operaterje uravnavanja povpraševanja.
- 10 Če je ponudba dobaviteljev zmogljivosti sprejeta, ti dobijo pogodbo o zmogljivosti po končni ceni, torej po najnižji ceni, določeni ob koncu dražb z zniževanjem cene. Trajanje pogodb o zmogljivosti, za katere se udeleženci potegujejo, je različno. Medtem ko ima večina obstoječih dobaviteljev zmogljivosti dostop do enoletnih pogodb, imajo ponudniki zmogljivosti, ki imajo stroške opreme nad 125 britanskih funtov (GBP) (približno 141 EUR) na kilovat (kW) (elektrarne, ki jih je treba prenoviti), dostop do pogodb, ki trajajo največ tri leta, in ponudniki zmogljivosti, ki imajo stroške za opremo, večje od 250 GBP (približno 282 EUR) na kW (nove elektrarne) do pogodb, ki trajajo največ petnajst let. Pogodbe za več kot eno leto se dodelijo le na dražbah T-4.
- 11 Stroške, priglašene za financiranje plačila zmogljivosti, prevzamejo vsi pooblašчени dobavitelji električne energije. Pristojbina za dobavitelje električne energije se določi glede na njihov tržni delež in se izračuna na podlagi povpraševanja, zabeleženega med 16. in 19. uro med tednom, med mesecema november in februar, zato da so spodbujeni, da dosežejo padec povpraševanja po električni energiji pri svojih strankah v obdobju, ko je to na splošno največje. V skladu s spornim sklepom bi se to moralo odraziti v zmanjšanju potrebnih zmogljivosti in torej v zmanjšanju stroškov trga zmogljivosti.
- 12 Komisija je s spornim sklepom odločila, da ne bo nasprotovala zadevnemu ukrepu, in sicer iz razloga, da je ta združljiv z notranjim trgom na podlagi člena 107(3)(c) PDEU, ker je v skladu z merili, določenimi v oddelku 3.9 Smernic 2014–2020.

Tožba pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

- 13 Družbi Tempus sta 4. decembra 2014 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložili tožbo za razglasitev ničnosti spornega sklepa.
- 14 V utemeljitev tožbe sta navedli dva razloga, od katerih se je prvi nanašal na kršitev člena 108(2) PDEU, na kršitev načel prepovedi diskriminacije, sorazmernosti in varstva legitimnih pričakovanj ter na napačno presojo dejstev, drugi pa na neobstoj obrazložitve.
- 15 Splošno sodišče je z izpodbijano sodbo sprejelo prvi tožbeni razlog in brez preučitve drugega tožbenega razloga ugodilo tožbi, sporni sklep pa razglasilo za ničen.
- 16 Natančneje, Splošno sodišče je ugotovilo, kot je razvidno iz točke 267 izpodbijane sodbe, da obstaja skupek objektivnih in skladnih indicov, ki po eni strani izhajajo iz trajanja in okoliščin faze pred prigrasitvijo in po drugi strani iz nepopolnosti in nezadostnosti vsebine izpodbijanega sklepa, ker Komisija v fazi predhodne preučitve ni ustrezno preiskala nekaterih vidikov trga zmogljivosti, kar kaže na to, da je bil ta sklep sprejet kljub obstoju dvomov v smislu člena 4 Uredbe št. 659/1999, zaradi katerih bi morala Komisija začeti postopek iz člena 108(2) PDEU.

Predlogi strank v pritožbenem postopku

- 17 Komisija Sodišču predlaga, naj:
 - izpodbijano sodbo razveljavi;
 - predlog za razglasitev ničnosti spornega sklepa zavrne ali, podredno, zadevo vrne Splošnemu sodišču v razsojanje zaradi preučitve drugega tožbenega razloga, navedenega na prvi stopnji, in
 - vsekakor družbama Tempus naloži plačilo stroškov postopka pred Splošnim sodiščem in pritožbenega postopka.
- 18 Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska podpira predloge Komisije, tako kot Republika Poljska, ki ji je bila s sklepom predsednika Sodišča z dne 5. julija 2019 dovoljena intervencija v podporo predlogom Komisije.
- 19 Družbi Tempus Sodišču predlagata, naj:
 - pritožbo kot nedopustno zavrže ali kot neutemeljeno zavrne;
 - podredno, odloči o drugem tožbenem razlogu, navedenem na prvi stopnji, ki se nanaša na neobstoj obrazložitve spornega sklepa, in sporni sklep razglasi za ničen;
 - Komisiji naloži, da poleg svojih stroškov plača stroške, ki sta jih družbi Tempus priglasili v postopkih pred Splošnim sodiščem in pred Sodiščem, in
 - Združenemu kraljestvu naloži, naj nosi svoje stroške.

Pritožba

- 20 Komisija v utemeljitev pritožbe navaja en sam razlog, ki se nanaša na napačno razlago člena 108(2) in (3) PDEU ter člena 4(2) in (3) Uredbe št. 659/1999.
- 21 Ta pritožbeni razlog je razdeljen na dva dela, od katerih se prvi nanaša na napake, ki naj bi jih Splošno sodišče storilo pri razlagi pojma „resne težave“, ter na to, da je kot elemente, ki pomenijo take težave, upoštevalo trajanje in okoliščine stikov pred priglasitvijo, obstoj kritičnih pripomb tretjih oseb ter zapletenost in novost zadevnega ukrepa, drugi pa na nepravilnost ugotovitve Splošnega sodišča, da Komisija ni ustrezno preiskala nekaterih vidikov trga zmogljivosti v Združenem kraljestvu.

Prvi del edinega pritožbenega razloga

Trditve strank

- 22 Komisija v utemeljitev prvega dela edinega pritožbenega razloga navaja pet očitkov. Komisija ob podpori Združenega kraljestva in Republike Poljske s prvim očitkom v bistvu trdi, da je Splošno sodišče v točkah od 68 do 72 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo v zvezi z obsegom preučitve, ki jo mora Komisija opraviti v zvezi z ukrepom državne pomoči, ki ga je priglasila država članica. Splošno sodišče naj bi namreč napačno ugotovilo, da se Komisija v obravnavani zadevi ne bi smela zadovoljiti z informacijami, ki jih je predložilo Združeno kraljestvo, ampak bi morala opraviti lastno preiskavo in poiskati druge vire informacij za svojo presojo v fazi predhodne preučitve.
- 23 Po mnenju Komisije preudarki Splošnega sodišča pomenijo, da mora začeti formalni postopek preiskave vsakič, ko se v njenem sklepu ne ugotovi popolnoma kritičnim pripombam tretjih oseb glede zadevnega ukrepa pomoči. Komisija poudarja, da v obravnavanem primeru ni prejela nobene uradne pritožbe v zvezi z zadevnim ukrepom. Poleg tega naj ne bi prezrla pripomb, ki so jih neformalno in spontano podale tretje osebe v neformalni fazi pred priglasitvijo. Vendar meni, da ji ni bilo treba iskati informacij iz drugih virov. Posledica dejstva, da je Splošno sodišče razsodilo nasprotno, naj bi bilo preoblikovanje postopka predhodne preučitve v postopek preučitve ukrepa po uradni dolžnosti, s čimer bi se poleg tega ukinilo polje proste presoje, ki ga ima Komisija pri ugotavljanju obstoja dvomov o združljivosti ukrepa z notranjim trgov.
- 24 Poleg tega Komisija zaradi znatnih razlik, ki obstajajo med priglašeno pomočjo in nezakonito pomočjo, ki se izvaja v nasprotju s členom 108(3) PDEU, meni, da iz sodbe z dne 2. aprila 1998, Komisija/Sytraval in Brink's France (C-367/95 P, EU:C:1998:154, točka 62), ni mogoče sklepati, da je v primeru priglašene pomoči dolžna na lastno pobudo preiskati vse okoliščine in zaslišati zainteresirane stranke ter odgovoriti na vse njihove trditve, kadar informacije, ki jih predloži država članica priglasiteljica, zadostujejo, da se lahko po prvi preučitvi prepriča, da priglašeni ukrep ni pomoč oziroma da je, če ga je treba opredeliti kot takega, združljiv z notranjim trgov.
- 25 Združeno kraljestvo in Republika Poljska prav tako menita, da je Splošno sodišče uporabilo očitno prenizek prag za ugotovitev obstoja dvomov v obravnavani zadevi ter ni upoštevalo polja proste presoje, ki ga ima Komisija pri uporabi člena 107(3) PDEU in pri odločitvi, ali bo začela formalni postopek preiskave. Menita, da pristop, ki ga je uporabilo Splošno sodišče, v resnici vodi do izničenja vsakršnega razlikovanja med predhodno preučitvijo in formalnim postopkom preiskave, kar je v nasprotju s tem, kar določa Uredba št. 659/1999. Poleg tega naj bi ta pristop Komisijo

zavezoval k nadaljevanju preiskave, vedno kadar zainteresirana stranka med predhodno preučitvijo izrazi zaskrbljenost glede zadevnega ukrepa, tudi če ta stranka ne predloži nobenega dokaza. Prav tako naj dejstvo, da Komisija v obravnavani zadevi ni odgovorila na vsako od trditev, ki sta jih družbi Tempus navedli med postopkom, ne bi pomenilo, da spornega sklepa ni mogla sprejeti na podlagi informacij, ki jih je imela. Dejstvo, da ta sklep družbama Tempus ni bil po godu, naj ne bi dokazovalo, da Komisija ni imela informacij, na podlagi katerih je lahko sprejela tovrsten ukrep.

- 26 Komisija z drugim očitkom trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo s tem, da je v točki 79 in naslednjih izpodbijane sodbe ugotovilo, da značilnosti ukrepa, kot so njegova tehnična zapletenost, novost ali višina pomoči v absolutni vrednosti, lahko kažejo na obstoj „resnih težav“ pri ugotavljanju združljivosti tega ukrepa s Pogodbo DEU. V resnici naj ti elementi ne bi bili upoštevni za presojo tega vprašanja, Komisija pa naj bi si med stiki pred priglasitvijo prizadevala prav za to, da bi bile premagane tehnične težave v zvezi s spisom. Poleg tega naj bi bilo v sodni praksi priznано, da taki elementi lahko upravičijo, da postopek predhodne preučitve traja dlje časa, ne da bi se s tem sprožila obveznost začetka formalnega postopka preiskave. Izpodbijana sodba naj bi pomenila odmik od te sodne prakse, ker v njej zapletenost ukrepa ni upoštevana kot element, s katerim je mogoče utemeljiti dolgotrajne razprave z zadevno državo članico, ampak kot element, ki pomeni obveznost Komisije, da začne formalni postopek preiskave.
- 27 Komisija s tretjim očitkom trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo s tem, da je v točkah 85, 92, 106, 109 in 111 izpodbijane sodbe ugotovilo, da sta dolgotrajnost stikov pred priglasitvijo in raznolikost pripomb, ki so jih posredovali operaterji treh vrst, indic obstoja resnih težav, s čimer se je tako oddaljilo od lastne sodne prakse, iz katere naj bi izhajalo, da je treba trajanje predhodne preučitve upoštevati kot indic resnih težav samo takrat, kadar to trajanje močno presega dvomesečni rok, računano od prejetja popolne priglasitve. Po mnenju Komisije je odločitev o priglasitvi ukrepa pomoči v celoti v pristojnosti zadevne države članice, nedelovanje Komisije pa naj bi bilo, dokler ukrep pomoči ni priglašen, brez posledic.
- 28 Komisija s četrtem očitkom Splošnemu sodišču očita, da je zlasti v točkah od 101 do 109 in 111 izpodbijane sodbe upoštevalo raznovrstnost in izvor pripomb, ki jih je Komisiji posredovalo več operaterjev, kot elementa, ki lahko porajata dvome glede združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgov. Glede tega trdi, da sodne prakse, v skladu s katero mora v primeru pritožb, ki se nanašajo na nezakonite pomoči – to je pomoči, sprejete brez predhodne priglasitve – ravnati skrbno, ni mogoče razširiti na projekte pomoči, ki še niso bili niti priglašeni niti se niso začeli izvajati, pri katerih spontanah pripomb tretjih oseb ni mogoče enačiti s pritožbo, s katero se sproži obveznost, da se ne odlašajo s preiskavo in da se v določenem roku preučijo trditve, ki so v njej navedene.
- 29 Nazadnje, Komisija s petim očitkom Splošnemu sodišču očita, da je v točkah od 86 do 91 izpodbijane sodbe štelo, da predmet faze pred priglasitvijo ne sme biti preučitev združljivosti načrtovanega ukrepa in da Komisija ne more zamenjevati faze, morebiti predhodne, za pripravo priglasitve ukrepa s fazo njegove preučitve. Po mnenju Komisije je cilj faze pred priglasitvijo ta, da se ji z zadevno državo članico omogoči neformalno in zaupno razpravo o informacijah, potrebnih za zagotovitev, da se bo priglasitev tega ukrepa, ko bo opravljena, štela za popolno. V številnih primerih, kot v obravnavani zadevi, naj bi razprava pred priglasitvijo pomenila priložnost za obravnavanje vidikov predlaganega ukrepa, ki morebiti niso popolnoma v skladu s pravili o državnih pomočeh, kar naj bi zadevni državi članici omogočilo, da pred priglasitvijo sprejme potrebne spremembe tega ukrepa. Taka razprava naj bi se spodbujala prav v zapletenih primerih.

- 30 Združeno kraljestvo in Republika Poljska prav tako menita, da Splošno sodišče ni upoštevalo pravnega in političnega okvira faze pred prigrasitvijo, kot izhaja iz kodeksa najboljših praks. Učinkovito izvedena faza pred prigrasitvijo naj bi omogočila zmanjšanje tveganja zamude pri izvajanju ukrepa pomoči, kar naj bi bilo v obravnavani zadevi za Združeno kraljestvo posebej pomembno. V nasprotju s tem, kar naj bi razsodilo Splošno sodišče, naj bi obstajala velika možnost, da bi temeljita faza pred prigrasitvijo v zvezi z novim in zapletenim ukrepom omogočila odpravo najmanjšega dvoma glede združljivosti zadevnega ukrepa s Pogodbo DEU.
- 31 Po mnenju Združenega kraljestva v obravnavani zadevi prav zahvaljujoč fazi pred prigrasitvijo, med katero je zbralo informacije, na podlagi katerih je lahko odgovorilo na vprašanja Komisije, spremenilo ukrep, ki ga je nameravalo prigrasiti in izvedlo nacionalna posvetovanja, da bi od zainteresiranih strank pridobilo dokaze, Komisiji ni bilo treba opraviti lastne ocene. Če bi morale trajanje razprave med fazo pred prigrasitvijo pomeniti argument v podporo začetku formalnega postopka preiskave, naj niti Komisije niti držav članic ne bi zanimalo tesno sodelovanje v tej fazi.
- 32 Družbi Tempus v odgovor na prvi očitke navajata, da Komisija v svojih trditvah ne upošteva objektivne narave pojma „dvomi“, ki pomeni, da mora Komisija preseči subjektivno zavzetost zadevne države članice in zahtevati vse upoštevne informacije za izvedbo celovite presoje, poleg dejanskih in pravnih elementov, ki jih predloži ta država članica ali, odvisno od primera, pritožnik. Splošno sodišče naj tako s tem, da je štelo, da se Komisija ne bi smela zadovoljiti s sprejetjem informacij in trditve Združenega kraljestva in da v obravnavani zadevi ni ustrezno upoštevala informacij, ki so jih predložile tretje osebe, nikakor ne bi ravnalo v nasprotju s sodno prakso. Nasprotno, iz sodne prakse naj bi izhajalo, da bi bila preučitev Komisije zadostna le, če bi se vprašala, ali so trditve, ki jih je navedla prigrasitvena država članica, utemeljene. Poleg tega naj bi trditve Komisije, da je posledica preudarkov iz izpodbijane sodbe to, da je zavezana k začetku formalnega postopka preiskave vsakič, ko tretje osebe izrazijo kritične pripombe glede prigrasjenega ukrepa, temeljila na napačnem razumevanju izpodbijane sodbe. Po mnenju družb Tempus se namreč Splošno sodišče pri tem, ko je odločalo o obstoju dvomov, ni oprlo le na obstoj pripomb tretjih oseb, ampak tudi na nezadostno analizo informacij, ki jih je predložila zadevna država članica, in pripomb tretjih oseb.
- 33 Poleg tega družbi Tempus trdita, da obveznost Komisije, navedena v sodbi z dne 2. aprila 1998, Komisija/Sytraval in Brink's France (C-367/95 P, EU:C:1998:154, točka 62), in sicer, da preučitev ukrepa državne pomoči razširi prek preproste analize dejanskih in pravnih elementov, s katerimi jo je glede na okoliščine primera seznanila pritožnica ali država članica, ki je prigrasila ta ukrep, izhaja neposredno iz načela dobrega upravljanja, ki se brez razlikovanja uporablja tako za pritožbo kot za prigrasitev. Družbi Tempus dodajata, da se Komisija ne sme vedno zanesti na izjave prigrasitvene države članice, saj te, ker namerava dodeliti pomoč, ni mogoče šteti za nepristranskega akterja. Zato naj bi obveznost Komisije, da razširi preučitev dejanskih in pravnih elementov, s katerimi je bila seznanjena, kadar se pri prigrasitvi ugotovijo protislovja ali kadar tretje osebe nakažejo na težave, pomenila ustrezno procesno jamstvo.
- 34 Družbi Tempus v zvezi z drugim, tretjim, četrtem in petim očitkom Komisije najprej trdita, da ti očitki niso dopustni, ker se nanašajo na dejanska vprašanja in ker se Komisija ni sklicevala niti na to, da je Splošno sodišče izkrivilo dejstva, niti na to, da jih je napačno opredelilo. Komisija naj tudi ne bi pojasnila, na katere točke izpodbijane sodbe se ti očitki nanašajo.

- 35 Glede utemeljenosti družbi Tempus v odgovor na drugi očitek navajata, da je Splošno sodišče v točkah od 79 do 84 izpodbijane sodbe zgolj opisalo upoštevna dejstva, in sicer, da je zadevni ukrep pomemben, zapleten in nov. Splošno sodišče naj ne bi določilo nobenega novega pravnega načela, ampak naj bi se oprlo na posebne okoliščine zadeve, ki so zahtevale posebne preudarke.
- 36 Družbi Tempus v zvezi s tretjim in petim očitkom trdita, da je Splošno sodišče v točki 85 in naslednjih izpodbijane sodbe pravilno ugotovilo, da je bila predhodna preučitev hitra, ker je trajala le en mesec, medtem ko so bili stiki pred prigrasitvijo dolgi in obsežni. Splošno sodišče naj bi opozorilo na cilje faze pred prigrasitvijo, kot izhajajo iz Kodeksa najboljših praks, in na predmet predhodne preučitve, določen v Uredbi št. 659/1999, ter na tej podlagi ugotovilo, da Komisija ne bi smela zamenjevati priprave prigrasitve s preučitvijo – ki je najprej predhodna, nato pa formalna – te prigrasitve. Kot naj bi ugotovilo Splošno sodišče, so bila v fazi pred prigrasitvijo postavljena vsebinska vprašanja o pomembnih vidikih zadevnega ukrepa. Komisija pa naj bi ugotovila, da nima nobenega dvoma, čeprav je šele začejala predhodno preučitev. Po mnenju družb Tempus je v teh okoliščinah kratko trajanje predhodne preučitve lahko le indic, da bi Komisija morala dvomiti. Dejstva, ki so predmet obravnavane zadeve, naj bi bila izjemna, kar naj bi utemeljevalo preudarke Splošnega sodišča iz točk od 111 do 115 izpodbijane sodbe.
- 37 Družbi Tempus v zvezi s četrtem očitkom trdita, da je Splošno sodišče pri ugotovitvi, da je Komisija napačno ugotovila neobstoj dvomov, upoštevalo obstoj sklenjenega kroga indicov in ne samo obstoj pritožb. Drugače povedano, Splošno sodišče naj bi na to, da v obravnavani zadevi obstajajo dvomi, sklepalo bolj zaradi neupoštevanja vsebine „pritožb“ v spornem sklepu. V resnici naj bi bila izjemna posebnost obravnavanega primera v tem, da je bila faza pred prigrasitvijo uporabljena neprimerno kot predhodna preučitev, zaradi česar je zadnjenavedena preučitev postala postranska.

Presoja Sodišča

- 38 Opozoriti je treba, da je zakonitost sklepa o nenasprotovanju – kot je ta v obravnavani zadevi – ki temelji na členu 4(3) Uredbe št. 659/1999, odvisna od vprašanja, ali bi presoja informacij in elementov, ki jih je Komisija imela v fazi predhodne preučitve priglašene ukrepa, morala objektivno povzročiti dvome o združljivosti tega ukrepa z notranjim trgov, ker je treba ob takih dvomih začeti formalni postopek preiskave, v katerem lahko sodelujejo zainteresirane stranke iz člena 1(h) te uredbe (sodba z dne 3. septembra 2020, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland in drugi/Komisija, C-817/18 P, EU:C:2020:637, točka 80 in navedena sodna praksa).
- 39 Kadar tožeča stranka predlaga razglasitev ničnosti sklepa o nenasprotovanju, izpodbija predvsem to, da je Komisija sklep glede zadevne pomoči sprejela, ne da bi začela formalni postopek preiskave, s čimer je kršila njene procesne pravice. Da bi bilo predlogu tožeče stranke za razglasitev ničnosti ugodeno, lahko ta navede kateri koli tožbeni razlog, s katerim se lahko dokaže, da bi presoja informacij in elementov, ki jih je Komisija imela v fazi predhodne preučitve priglašene ukrepa, morala povzročiti dvome o združljivosti tega ukrepa z notranjim trgov. Vendar uporaba takih trditev ne more povzročiti niti spremembe predmeta tožbe niti spremembe pogojev njene dopustnosti. Nasprotno, prav obstoj dvomov o tej združljivosti je dokaz, ki ga je treba predložiti, da bi se dokazalo, da bi Komisija morala začeti formalni postopek preiskave iz člena 108(2) PDEU (sodba z dne 3. septembra 2020, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland in drugi/Komisija, C-817/18 P, EU:C:2020:637, točka 81 in navedena sodna praksa).

- 40 Dokaz o obstoju dvomov o združljivosti zadevne pomoči z notranjim trgom, ki ga je treba iskati tako v okoliščinah sprejetja sklepa o nenasprotovanju kot tudi v njegovi vsebini, mora predložiti predlagatelj razglasitve ničnosti tega sklepa, in sicer na podlagi sklenjenega kroga indecev (sodba z dne 3. septembra 2020, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland in drugi/Komisija, C-817/18 P, EU:C:2020:637, točka 82 in navedena sodna praksa).
- 41 Zlasti nezadostna ali nepopolna preučitev, ki jo opravi Komisija med postopkom predhodne preučitve, kaže na obstoj resnih težav pri presoji zadevnega ukrepa, katerih obstoj Komisijo zavezuje k začetku formalnega postopka preiskave (glej v tem smislu sodbo z dne 12. oktobra 2016, Land Hessen/Pollmeier Massivholz, C-242/15 P, neobjavljena, EU:C:2016:765, točka 38).
- 42 Poleg tega mora sodišče Unije zakonitost sklepa o nenasprotovanju, sprejetega ob koncu postopka predhodne preučitve, presojati ne le glede na informacije, ki jih je Komisija imela ob njegovem sprejetju, ampak tudi glede na informacije, ki jih je lahko imela (sodba z dne 29. aprila 2021, Achemos Grupé in Achema/Komisija, C-847/19 P, neobjavljena, EU:C:2021:343, točka 41).
- 43 Informacije, ki jih je Komisija „lahko imela“, pa vključujejo tiste, ki so se izkazale za upoštevne za presojo, ki jo je treba opraviti v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 38 te sodbe, in ki bi jih lahko na svojo zahtevo pridobila med upravnim postopkom (sodba z dne 29. aprila 2021, Achemos Grupé in Achema/Komisija, C-847/19 P, neobjavljena, EU:C:2021:343, točka 42).
- 44 Komisija mora namreč postopek preučitve zadevnih ukrepov voditi skrbno in nepristransko, da bi tako imela ob sprejetju končnega sklepa o ugotovitvi obstoja pomoči in po potrebi njene nezdržljivosti ali nezakovitosti na voljo najpopolnejše in najzanesljivejše elemente (sodba z dne 29. aprila 2021, Achemos Grupé in Achema/Komisija, C-847/19 P, neobjavljena, EU:C:2021:343, točka 43).
- 45 Vendar, čeprav je Sodišče razsodilo, da je pri preučitvi obstoja in zakonitosti državne pomoči lahko potrebno, da Komisija glede na okoliščine primera preseže zgolj preučitev dejanskih in pravnih okoliščin, ki so ji bile naznanjene (sodba z dne 2. aprila 1998, Komisija/Sytraval in Brink's France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, točka 62), iz te sodne prakse ni mogoče sklepati, da mora Komisija na lastno pobudo, in tudi če ni nobenega indika v tem smislu, poiskati vse informacije, ki bi bile lahko povezane z zadevo, o kateri odloča, tudi če bi bile takšne informacije javno dostopne (glej v tem smislu sodbo z dne 29. aprila 2021, Achemos Grupé in Achema/Komisija, C-847/19 P, neobjavljena, EU:C:2021:343, točki 49 in 50).
- 46 V obravnavani zadevi je Splošno sodišče v točki 70 izpodbijane sodbe navedlo, da za dokaz obstoja dvomov v smislu člena 4(4) Uredbe št. 659/1999 zadošča, da družbi Tempus dokažeta, da Komisija ni skrbno in nepristransko poiskala in preizkusila vseh upoštevni elementov za to analizo ali da jih ni ustrezno upoštevala, da bi bil odpravljen vsakršen dvom glede združljivosti priglašene ukrepa z notranjim trgom.
- 47 Poleg tega je Splošno sodišče, potem ko je v točki 71 navedene sodbe opozorilo na sodno prakso, navedeno v točkah 42 in 43 te sodbe, v točki 72 izpodbijane sodbe med drugim navedlo, da se lahko družbi Tempus, da bi dokazali obstoj dvomov glede združljivosti pomoči z notranjim trgom, sklicujeta na vse upoštevne informacije, ki jih je Komisija imela ali bi jih lahko imela na dan, ko je sprejela sporni sklep.

- 48 Kot pa v bistvu trdi Komisija, je Splošno sodišče napačno določilo obseg obveznosti, ki jih ima Komisija v fazi predhodne preučitve priglašenega ukrepa, in je zato napačno uporabilo pravo.
- 49 Splošno sodišče je namreč v točki 70 izpodbijane sodbe v bistvu razsodilo, da je bila obveznost Komisije poiskati, preučiti in upoštevati „vse upoštevne elemente“, kar nujno vključuje elemente, ki Komisiji niso bili naznanjeni in za katere ta ni vedela, da obstajajo ali da so upoštevni za preučitev priglašenega ukrepa. Tako obsežna obveznost pa je močno prekoračila obveznosti Komisije, kot izhajajo iz sodne prakse Sodišča, na katero je opozorjeno v točkah od 38 do 45 te sodbe.
- 50 Enako velja za točko 72 izpodbijane sodbe, iz katere izhaja, da sta se družbi Tempus, da bi dokazali obstoj dvomov glede združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgov, lahko sklicevali ne le na vsako upoštevno informacijo, ki jo je Komisija imela, ampak tudi na vse informacije, ki jih je ta institucija „lahko imela“. Splošno sodišče je s takšnim razlogovanjem tako predpostavilo, da bi Komisija morala dvomiti o združljivosti danega ukrepa pomoči z notranjim trgov zgolj zato, ker je obstajala upoštevna informacija, ki bi jo lahko imela, ne da bi bilo treba dokazati, da je bila ta institucija dejansko seznanjena bodisi s to informacijo bodisi z drugimi informacijami, zaradi katerih bi morala v skladu s sodno prakso Sodišča, navedeno v točki 45 te sodbe, preseči zgolj preučitev informacij, ki so ji bile naznanjene.
- 51 Zgolj obstoj potencialno upoštevne informacije, s katero Komisija ni bila seznanjena in ki je glede na informacije, ki jih je dejansko imela, ni bila dolžna preiskati, pa ne more dokazati obstoja resnih težav, zaradi katerih bi morala ta institucija začeti formalni postopek preiskave.
- 52 Iz tega sledi, da je prvi očitek, ki ga Komisija navaja v okviru prvega dela edinega pritožbenega razloga, utemeljen.
- 53 Vendar to, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, kar je bilo ugotovljeno v točki 48 te sodbe, samo po sebi ne more povzročiti razveljavitve izpodbijane sodbe.
- 54 Splošno sodišče je namreč v točki 267 izpodbijane sodbe razglasitev ničnosti spornega sklepa utemeljilo s sklicevanjem na „skupek objektivnih in skladnih indicev, ki po eni strani izhajajo iz trajanja in okoliščin faze pred prigrasitvijo in po drugi strani iz nepopolnosti in nezadostnosti vsebine [spornega] sklepa, ker Komisija v fazi predhodne preučitve ni ustrezno preiskala nekaterih vidikov trga zmogljivosti, kar izkazuje, da je ta institucija [sporni] sklep sprejela kljub obstoju dvomov“.
- 55 Komisija pa razloge, ki so pripeljali do te dvojne ugotovitve, izpodbija z drugimi očitki, navedenimi v okviru prvega dela edinega pritožbenega razloga, in z drugim delom tega pritožbenega razloga. Zato bo treba izpodbijano sodbo razveljaviti le, če bo iz analize teh drugih očitkov in tega drugega dela izhajalo, da je bilo pri tej ugotovitvi pravo napačno uporabljeno.
- 56 Najprej je treba zavrniti ugovor nedopustnosti drugega, tretjega, četrtega in petega očitka iz prvega dela edinega pritožbenega razloga, ki ga navajata družbi Tempus.
- 57 Iz člena 256 PDEU in člena 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije namreč izhaja, da je sicer Splošno sodišče edino pristojno, prvič, za ugotavljanje dejstev, razen če bi vsebinska nepravilnost njegovih ugotovitev izhajala iz listin v spisu, ki so mu bile predložene, in drugič, za presojo teh dejstev, razen v primeru izkrivljanja dokazov, ki so mu bili predloženi, vendar je Sodišče pristojno, da na podlagi člena 256 PDEU opravi nadzor nad pravno opredelitvijo teh

dejstev in pravnimi posledicami, ki jih je iz teh dejstev izpeljalo Splošno sodišče (glej v tem smislu sodbo z dne 4. februarja 2020, Uniwersytet Wrocławski in Poljska/REA, C-515/17 P in C-561/17 P, EU:C:2020:73, točka 47).

- 58 V obravnavani zadevi pa je Komisija po eni strani v pritožbi pravno zadostno navedla, na katere točke izpodbijane sodbe se nanašajo drugi, tretji, četrti in peti očitek iz prvega dela edinega pritožbenega razloga. Po drugi strani iz trditev Komisije izhaja, da ta s temi očitki ne izpodbija resničnosti dejstev, ki jih je ugotovilo Splošno sodišče, ampak njihovo pravno opredelitev kot indicev, s katerimi je mogoče dokazati obstoj dvomov o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgov.
- 59 Zato je treba na prvem mestu vsebinsko preučiti drugi očitek prvega dela edinega pritožbenega razloga.
- 60 Glede tega je treba navesti, da je Splošno sodišče v točki 79 izpodbijane sodbe navedlo, da je zadevni ukrep „pomemben, zapleten in nov“. Te opredelitve je po eni strani utemeljilo s tem, da se je v točki 80 navedene sodbe sklicevalo na posebno visoke zneske, na katere se nanaša shema pomoči, odobrena s spornim sklepom, in s tem, da je v točki 81 navedene sodbe ugotovilo, da sta tako opredelitev kot izvajanje te sheme pomoči zapletena, po drugi strani pa s tem, da je v točki 82 iste sodbe poudarilo, da je Komisija v spornem sklepu prvič ocenila trg zmogljivosti glede na Smernice 2014–2020, kar naj bi v skladu z navedbami Splošnega sodišča dokazovalo, da je bil zadevni ukrep nov tako glede svojega predmeta kot svojih učinkov v prihodnosti.
- 61 Vendar, najprej, iz sodne prakse Sodišča izhaja, da to, da je pomoč visoka, samo po sebi ne more pomeniti resnih težav, zaradi katerih bi morala Komisija začeti formalni postopek preiskave iz člena 108(2) PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 15. junija 1993, Matra/Komisija, C-225/91, EU:C:1993:239, točka 36).
- 62 Dalje, zapletenost ukrepa pomoči sicer res spada med okoliščine dane zadeve, s katerimi je mogoče upravičiti dolgo trajanje faze predhodne preučitve (glej po analogiji sodbo z dne 13. junija 2013, HGA in drugi/Komisija, od C-630/11 P do C-633/11 P, EU:C:2013:387, točki 82 in 83), vendar taka zapletenost, kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 117 sklepnih predlogov, ne pomeni, da mora Komisija vsekakor začeti formalni postopek preiskave.
- 63 Nazadnje, Komisiji tudi ni treba začeti takega formalnega postopka preiskave zgolj zato, ker je ukrep pomoči nov v tem smislu, da Komisija v preteklosti ni preučila podobnega ukrepa.
- 64 Zato je Splošno sodišče s tem, da je kot indice resnih težav, zaradi katerih bi bilo treba začeti formalni postopek preiskave, upoštevalo višino pomoči, dodeljene na podlagi zadevnega ukrepa, ter zapletenost in novost tega ukrepa, napačno uporabilo pravo.
- 65 Na drugem mestu je treba skupaj preučiti tretji in peti očitek, ki ju Komisija navaja v okviru prvega dela edinega pritožbenega razloga ter s katerima izpodbija točke 85, od 90 do 92, 106, 109 in 111 izpodbijane sodbe iz razloga, da je Splošno sodišče v bistvu napačno uporabilo pravo in napačno razumelo cilj faze pred priglasitvijo, ker je kot indice obstoja resnih težav upoštevalo trajanje in vsebino stikov pred priglasitvijo.
- 66 Glede tega iz člena 4(3) in (5) Uredbe št. 659/1999 izhaja, da je treba sklep, s katerim Komisija po predhodni preučitvi ugotovi, da je priglašeni ukrep združljiv z notranjim trgov, sprejeti v dveh mesecih od dneva po prejemu popolne uradne priglasitve.

- 67 V skladu s sodno prakso Sodišča sicer trajanje postopka predhodne preučitve, ki presega dvomesečni rok iz člena 4(5) Uredbe št. 659/1999, samo po sebi ne omogoča sklepanja, da bi morala Komisija začeti formalni postopek preiskave, vendar je ta element lahko indic za to, da je Komisija lahko dvomila o združljivosti zadevne pomoči z notranjim trgov (sodba z dne 24. januarja 2013, 3F/Komisija, C-646/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:36, točka 32; glej v tem smislu tudi sodbo z dne 22. septembra 2011, Belgija/Deutsche Post in DHL International, C-148/09 P, EU:C:2011:603, točka 81).
- 68 V obravnavani zadevi je postopek predhodne preučitve zadevnega ukrepa trajal le en mesec, kot je Splošno sodišče sicer navedlo v točki 85 izpodbijane sodbe, zato v skladu s sodno prakso, navedeno v prejšnji točki te sodbe, ne more biti indic obstoja dvomov glede združljivosti zadevne pomoči z notranjim trgov.
- 69 Vendar je Splošno sodišče v isti točki izpodbijane sodbe štelo, da „glede na okoliščine te zadeve“ trajanje postopka predhodne preučitve tega ukrepa vseeno ne more biti indic, ki bi kazal na neobstoj dvomov o združljivosti zadevne pomoči z notranjim trgov, ker je treba upoštevati tudi trajanje in vsebino stikov med Združenim kraljestvom in Komisijo v fazi pred priglasitvijo.
- 70 Glede tega je Splošno sodišče po eni strani v točkah od 86 do 91 izpodbijane sodbe opozorilo na določbe Kodeksa najboljših praks v zvezi s fazo pred priglasitvijo, po drugi strani pa je v točkah od 92 do 105 navedene sodbe povzelo stike med Komisijo in Združenim kraljestvom pred priglasitvijo zadevnega ukrepa ter spontana posredovanja tretjih oseb. Na podlagi tega je v točki 106 navedene sodbe sklepalo, da „je bilo trajanje faze pred priglasitvijo znatno daljše od obdobja dveh mesecev, ki ga praviloma predvideva Kodeks najboljših praks“.
- 71 Na podlagi teh preudarkov je Splošno sodišče v točki 109 izpodbijane sodbe navedlo, da „[v] teh okoliščinah dolžina in okoliščine faze pred priglasitvijo [...] ne omogočajo ugotovitve, da je kratko trajanje postopka predhodne preučitve indic neobstoja dvomov glede združljivosti te sheme z notranjim trgov, temveč so lahko, nasprotno, indic obstoja takih dvomov“. V točki 111 navedene sodbe je dodalo, da je zadevni ukrep „pomemben, zapleten in nov“.
- 72 Kot pa izhaja iz sodne prakse, navedene v točki 40 te sodbe, mora obstoj dvomov o združljivosti ukrepa pomoči z notranjim trgov dokazati stranka, ki predlaga razglasitev ničnosti sklepa o nenasprotovanju vsebini tega ukrepa, po potrebi na podlagi sklenjenega kroga indicev.
- 73 Zato Splošno sodišče v nasprotju s preudarki iz točke 85 izpodbijane sodbe ni imelo naloge ugotoviti, ali obstajajo indici o neobstoju dvomov o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgov. Nasprotno, raziskati bi moralo, ali je družba Tempus predložila dokaz o obstoju takih dvomov, po potrebi s pomočjo sklenjenega kroga indicev.
- 74 Splošno sodišče pa se ni omejilo na to, da je razsodilo, da na podlagi trajanja in okoliščin faze pred priglasitvijo ni mogoče šteti, da je bilo razmeroma kratko trajanje faze predhodne preučitve indic neobstoja dvomov. Kot je razvidno iz točke 109 izpodbijane sodbe, je Splošno sodišče štelo, da so trajanje in okoliščine faze pred priglasitvijo indici obstoja dvomov o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgov.
- 75 Splošno sodišče je s tem napačno uporabilo pravo.

- 76 Iz odstavkov 10 in 12 Kodeksa najboljših praks namreč izhaja, kot je Splošno sodišče v bistvu ugotovilo v točki 89 izpodbijane sodbe, da je glavni cilj faze pred priglasitvijo zagotoviti skladnost obrazca za priglasitev, tako da lahko Komisija po opravljeni priglasitvi sprejme odločitev v roku, ki je za to določen v členu 4(5) Uredbe št. 659/1999.
- 77 Res je, kot trdi Komisija, da nikakor ni izključeno, da Komisija in zadevna država članica v fazi pred priglasitvijo razpravljata tudi o skladnosti ukrepa pomoči, ki je predviden za priglasitev, z notranjim trgom. Iz odstavka 10 Kodeksa najboljših praks namreč izhaja, da se lahko razprava med Komisijo in zadevno državo članico nanaša tudi na problematične vidike načrtovanega ukrepa. Prav tako je v odstavku 12 istega kodeksa navedeno, da uspešna faza pred priglasitvijo poleg tega omogoča razpravo o morebitnih vsebinskih vprašanjih, ki se zastavljajo v zvezi z načrtovanim ukrepom.
- 78 Vendar se lahko dokončna preučitev skladnosti določenega ukrepa z notranjim trgom začne šele takrat, ko ta ukrep dobi končno obliko, torej ko je priglašen Komisiji. Zato preudarki Splošnega sodišča iz točk 90 in 91 izpodbijane sodbe, v skladu s katerimi namen faze pred priglasitvijo ni presoja združljivosti priglašene ukrepa z notranjim trgom in da Komisija šele po prejemu priglasitve opravi preučitev priglašene ukrepa, niso napačni.
- 79 Vendar ravno iz tega razloga trajanje in okoliščine faze pred priglasitvijo ne morejo biti indici morebitnih težav, ki jih poraja priglašen ukrep. Povsem mogoče je namreč, da je zadevna država članica v dolgi fazi pred priglasitvijo lahko izkoristila svojo korespondenco s Komisijo, da bi spremenila predvideni ukrep tako, da bi rešila vse težave, ki bi jih ta lahko predstavljal v prvotno predvideni obliki, zato da ta ukrep v končni obliki, določeni ob priglasitvi, ne bi porajal več nobenih težav.
- 80 Glede na zgoraj navedeno je treba sprejeti tudi tretji in peti očitek prvega dela edinega pritožbenega razloga.
- 81 Na tretjem mestu je treba preučiti četrti očitek, ki ga je Komisija navedla v okviru prvega dela edinega pritožbenega razloga in ki se nanaša na to, da je Splošno sodišče število in raznolikost pripomb, ki so bile posredovane Komisiji, upoštevalo kot dokaz resnih težav, ki jih poraja zadevni ukrep.
- 82 Glede tega je Splošno sodišče v točki 101 izpodbijane sodbe navedlo, da iz priglasitve in spornega sklepa izhaja, da so „tri vrste operaterjev glede na informacije, s katerimi so bili seznanjeni, ko so posredovali, pri Komisiji želeli neposredno in spontano vložiti pripombe glede združljivosti pomoči“. Splošno sodišče je v točkah od 102 do 104 navedene sodbe navedlo kratka pojasnila o zadevnih operaterjih in o temah, obravnavanih v njihovih pripombah.
- 83 Splošno sodišče pa je v točki 109 izpodbijane sodbe navedlo le, da je „različnost pripomb, ki so jih glede [zadevnega ukrepa] predložile tri različne vrste operaterjev“, element, ki lahko pomeni indic obstoja dvomov o združljivosti tega ukrepa z notranjim trgom.
- 84 Poleg tega je Splošno sodišče, potem ko je v točki 111 navedene sodbe poudarilo, da so navedeni ukrep „s treh vidikov izpodbijali različni operaterji, za katere bi se moral uporabiti“, ne da bi navedlo več pojasnil o razlogih za te ugotovitve in morebitnih težavah, ki se z njimi porajajo, štelo, da je ta okoliščina med tistimi, ki v skladu s točko 115 navedene sodbe pomenijo indic, s katerim je mogoče dokazati obstoj dvomov o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgom.

- 85 Kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 103 sklepnih predlogov, Komisiji ni mogoče naložiti, naj začne formalni postopek preiskave ukrepa pomoči zgolj zato, ker so zainteresirane tretje osebe spontano predložile pripombe glede priglašenega ukrepa, ne glede na izvor ali število teh pripomb. Komisija mora začeti formalni postopek preiskave le, če se v takih pripombah navajajo elementi, ki lahko razkrijejo obstoj resnih težav pri presoji priglašenega ukrepa.
- 86 V obravnavani zadevi pa Splošno sodišče ni navedlo, da so bili v pripombah, ki so bile predložene Komisiji, navedeni tovrstni elementi, in se je oprlo le na število in „različnost“ teh pripomb kot na elementa, ki lahko kažeta na obstoj dvomov o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgom.
- 87 S tem je Splošno sodišče, kot pravilno trdi Komisija, v izpodbijani sodbi napačno uporabilo pravo, tako da je treba četrti očitke prvega dela edinega pritožbenega razloga in posledično ta del v celoti sprejeti.
- 88 Vendar je treba iz razlogov, navedenih v točkah od 53 do 55 te sodbe, preučiti tudi drugi del edinega pritožbenega razloga.

Drugi del edinega pritožbenega razloga

Trditve strank

- 89 Komisija ob podpori Združenega kraljestva in Republike Poljske z drugim delom edinega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker ji je očitalo, da ni opravila ustrezne preiskave glede nekaterih vidikov trga zmogljivosti v Združenem kraljestvu.
- 90 Komisija s prvim očitkom graja presojo Splošnega sodišča iz točk 146, 152 in od 154 do 156 izpodbijane sodbe, v skladu s katero naj ne bi zadostno predvidela realnega potenciala uravnavanja povpraševanja na trgu zmogljivosti, zaradi česar naj ne bi mogla dvomiti o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgom.
- 91 Komisija v zvezi s tem pojasnjuje, da je v Smernicah 2014–2020 sicer določena presoja vpliva sodelovanja akterjev povpraševanja, vključno z opisom ukrepov za spodbujanje uravnavanja povpraševanja, vendar da se s temi smernicami nikakor ne zahteva sistematična podpora za tehnologijo uravnavanja povpraševanja, kot se zdi, da to zahteva Splošno sodišče v izpodbijani sodbi.
- 92 Dodaja, da v izpodbijani sodbi ni naveden noben razlog, iz katerega bi morala podvomiti o dokumentih, ki jih je imela na voljo in ki so se nanašali na potencial uravnavanja povpraševanja. Ne bi naj bilo sporno, da ob sprejetju zadevnega ukrepa niti Združeno kraljestvo niti Komisija nista mogla povsem natančno oceniti dolgoročnega potenciala tehnologije uravnavanja povpraševanja. Poleg tega naj bi Komisija preverila, da je bil zadevni ukrep odprt in da je zadevnim operaterjem nudil ustrezne spodbude, tako da ji za ugotovitev, ali je trg zmogljivosti v Združenem kraljestvu združljiv s Smernicami 2014–2020, ni bilo treba izvesti lastnih študij in ocen v zvezi s potencialom uravnavanja povpraševanja. Dejstvo, da so operaterji uravnavanja povpraševanja želeli več spodbud na podlagi zadevnega ukrepa, naj ne bi bilo enakovredno obstoju resnih težav. Zato Komisija meni, da ni imela nobenega razloga za sklepanje, da bi ocena potenciala uravnavanja povpraševanja, ki jo je predstavilo Združeno kraljestvo, in s tem količine zmogljivosti za prodajo na dražbah lahko porajala resne težave.

- 93 Komisija z drugim očitkom izpodbija analizo iz točk od 159 do 259 izpodbijane sodbe, ki se nanaša na domnevno diskriminatorno ali manj ugodno obravnavanje uravnavanja povpraševanja. Komisija zlasti graja ugotovitev Splošnega sodišča, da bi morala dvomiti o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgov, in sicer glede na, prvič, trajanje pogodb o zmogljivosti, drugič, metodo kritja stroškov, in tretjič, pogoje za sodelovanje na dražbah.
- 94 Na prvem mestu, Komisija v zvezi s trajanjem pogodb o zmogljivosti meni, da je Splošno sodišče storilo napako, ker je med drugim v točkah 181 in 182 izpodbijane sodbe štelo, da bi morala preučiti naložbe v osnovna sredstva in težave pri financiranju operaterjev za uravnavanje povpraševanja, preden bi potrdila stališče Združenega kraljestva, da tem operaterjem ni treba ponuditi pogodb za dlje kot eno leto. Enoletne pogodbe naj bi namreč pomenile standard in ne izjemo, družbi Tempus pa naj ne bi nikoli izpodbijali tega, da stroški začetnih naložb operaterjev za uravnavanje povpraševanja nikakor niso primerljivi s stroški novih dobaviteljev zmogljivosti. Poleg tega naj na podlagi izkušenj, pridobljenih od vzpostavitve trga zmogljivosti leta 2014, ne bi bilo mogoče sklepati, da je bila z različnostjo dostopa do dolgoročnejših sporazumov zagotovljena konkurenčna prednost novim proizvodnim zmogljivostim.
- 95 Na drugem mestu, Komisija v zvezi z metodo kritja stroškov trdi, da ta vidik zadevnega ukrepa, ki se nanaša na financiranje trga zmogljivosti, ni neposredno upošteven za presojo združljivosti navedenega ukrepa z notranjim trgov, ker ni zavezujoče namembnostne povezave med prihodki iz pristojbine, ki se zaračuna dobaviteljem električne energije, in zneskom pomoči. Poleg tega naj bi se Splošno sodišče v točkah 199 in 211 izpodbijane sodbe napačno sklicevalo na točko 27(e) ter točki 69 in 92 Smernic 2014–2020, saj naj bi bila upoštevna merila za presojo navedena v oddelkih 3.9.5 in 3.9.6 navedenih smernic.
- 96 Splošno sodišče naj bi vsekakor storilo napako s tem, da je v točki 210 izpodbijane sodbe razsodilo, da bi morala Komisija preveriti, ali je zadevni ukrep vseboval spodbudo, ki je bila enakovredna tisti, ki jo je vseboval prejšnji projekt, katerega namen je bil zmanjšati porabo električne energije v času konic. Po mnenju Komisije naj bi bila dovolj ugotovitev, da ta ukrep vsebuje takšno predvidljivo spodbudo, kot je bilo to storjeno v obravnavani zadevi. Splošno sodišče naj bi se s tem, da je od nje zahtevalo, naj preuči, ali je izbrana metoda financiranja najprimernejša za spodbujanje uravnavanja povpraševanja, pretirano in neupravičeno osredotočilo na ukrepe za spodbujanje uravnavanja povpraševanja. Komisija glede tega opozarja, da metoda kritja stroškov pomeni kompromis med interesom za ohranitev spodbude za zmanjšanje porabe in potrebo po zmanjšanju negotovosti dobaviteljev glede dela stroškov, ki ga bodo verjetno nosili sami. Če ne obstajajo razlogi za domnevo, da ocena države članice ni pravilna ali da je zmotna, Komisiji naj ne bi bilo mogoče naložiti, naj graja zasnovo nacionalnih ukrepov, za katere meni, da so trdno utemeljeni.
- 97 Republika Poljska prav tako meni, da se je Splošno sodišče v točki 210 izpodbijane sodbe preveč osredotočilo na vprašanje, ali je zadevni ukrep spodbujal razvoj uravnavanja povpraševanja, ne da bi upoštevalo diskrecijske pravice Komisije glede združljivosti ukrepa s Smernicami 2014–2020.
- 98 Na tretjem mestu, Komisija meni, da je Splošno sodišče napačno ugotovilo, da bi morala dvomiti o pogojih za sodelovanje na trgu zmogljivosti, ki veljajo za operaterje uravnavanja povpraševanja, ker se je Združeno kraljestvo zavezalo nameniti vsaj 50 % rezerviranega obsega za dražbe T-1, ki naj bi operaterjem uravnavanja povpraševanja ponujale boljši dostop do trga. Točki 242 in 243 izpodbijane sodbe naj bi vsebovali očitno napačno presojo v zvezi s tem, saj naj bi bila ta zaveza, ki je navedena v točki 46 obrazložitve spornega sklepa, pravno zavezujoča. Če bi se država članica oddaljila od navedene zaveze, tako sprejet ukrep ne bi bil več zajet s spornim sklepom.

- 99 Združeno kraljestvo prav tako meni, da glede na njegovo zavezo, da bo na dražbe T-1 dalo vsaj 50 % prvotno rezerviranega obsega, očitek Splošnega sodišča v zvezi s tem, naveden v točkah 242 in 243 izpodbijane sodbe, ni utemeljen. Poleg tega meni, da je Komisija upravičeno potrdila to zavezo, ne da bi od njega zahtevala, naj dokaže, da je bila ta vključena v nacionalno pravo. Nazadnje, Združeno kraljestvo opozarja, da čeprav dražbe T-1 lahko pomenijo privilegirano pot za nekatere operaterje uravnavanja povpraševanja, imajo ti možnost sodelovati tudi na dražbah T-4, na katerih so poleg tega zabeležili odlične rezultate.
- 100 Komisija glede praga za sodelovanje, ki je znašal 2 megavata (MW) in ki je bil uporabljen v spornem sklepu, opozarja, da nobena tretja oseba temu ni ugovarjala, tako da informacije, ki jih je imela med predhodno preučitvijo, niso mogle vzbuditi dvoma o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgom. Ta prag naj bi družbi Tempus izpodbijali šele v fazi replike pred Splošnim sodiščem, tako da bi bilo treba ta očitek razglasiti za nedopusten. Primerjava, ki jo je Splošno sodišče v točki 256 izpodbijane sodbe opravilo s trgom zmogljivosti Pennsylvania-New Jersey-Maryland (PJM) v Združenih državah, naj nikakor ne bi bila umestna in bi naj kazala na neobstoj kritične preučitve utemeljenosti očitkov družb Tempus. Poleg tega naj bi Združeno kraljestvo v drugi prehodni dražbi znižalo prag za sodelovanje na 500 kW, kar naj ne bi imelo znatnega učinka, saj naj bi bilo le 2,7 % ponudb, ki so jih predložili operaterji uravnavanja povpraševanja, pod tem pragom.
- 101 Komisija zato meni, da je na podlagi informacij, ki jih je imela, lahko upravičeno menila, da zadevna shema vsebuje ustrezne spodbude za sodelovanje operaterjev uravnavanja povpraševanja, kot je to določeno v Smernicah 2014–2020.
- 102 Združeno kraljestvo in Republika Poljska na splošno opozarjata na dejstvo, da je cilj Smernic 2014–2020 Komisiji omogočiti, da preveri, ali ukrep pomoči omogoča uresničitev cilja v skupnem interesu, ki je v obravnavani zadevi zagotavljanje zadostne zmogljivosti na trgu električne energije po najnižjih stroških za potrošnika in tehnološko nevtraln, tako da se zmanjšajo negativni učinki na trgovino med državami članicami in na konkurenco. Te smernice naj nasprotno ne bi bile namenjene določitvi posebnih pogojev v zvezi s strukturiranjem ukrepa pomoči ali opredelitvi vidikov mehanizma zmogljivosti glede zagotovitve zadostne zmogljivosti. Cilj teh smernic naj torej ne bi bila olajšanje ali spodbuda za operaterje uravnavanja povpraševanja, kot naj bi Splošno sodišče napačno ugotovilo skozi celo izpodbijano sodbo. Zato naj bi Splošno sodišče z ugotovitvijo, da je združljivost zadevnega ukrepa z notranjim trgom porajala dvome, napačno razumelo cilj trga zmogljivosti in storilo napako pri uporabi navedenih smernic.
- 103 Družbi Tempus v odgovor na prvi očitek najprej trdita, da trditve Komisije izhajajo iz napačnega razumevanja izpodbijane sodbe. Splošno sodišče naj bi rabsodilo zgolj to, da si mora Komisija – ne da bi prezrla podatke, ki jih je predložila država članica – ustvariti splošno predstavo o vseh upoštevnih razpoložljivih informacijah in z uporabo formalnega postopka preiskave poiskati dodatne dokaze, kadar so ti, kot v obravnavani zadevi, objektivno potrebni za odpravo dvomov.
- 104 Družbi Tempus se, posebej glede ocene potenciala uravnavanja povpraševanja, v celoti strinjata s presojo Splošnega sodišča iz točk od 152 do 158 izpodbijane sodbe. Zlasti menita, da bi morala Komisija od Združenega kraljestva zahtevati, naj že na začetku oceni potencial udeležbe operaterjev uravnavanja povpraševanja, kot to zahtevata točki 223 in 224 Smernic 2014–2020, ne da bi se počakalo, da se ta potencial razkrije s prvo dražbo. Poleg tega družbi Tempus trdita, da

Komisija ni zadostno upoštevala dejstva, da je treba tehnologijo uravnavanja povpraševanja ustrezno spodbujati za uresničitev njenega polnega potenciala, ki bi lahko privedel do tega, da trg zmogljivosti v bližnji prihodnosti postane nekoristen.

- 105 Družbi Tempus menita, da tudi drugi očitek Komisije ni utemeljen. Na prvem mestu, v zvezi z diskriminatornostjo trajanja pogodb o zmogljivosti naj bi Komisija napačno razlagala izpodbijano sodbo, saj naj v njej ne bi bilo ugotovljeno, da obstaja običajna ureditev pogodb, sklenjenih za več kot eno leto, iz katere naj bi bili operaterji uravnavanja povpraševanja izključeni. Poleg tega družbi Tempus Sodišču predlaga, naj spremeni obrazložitev, da bi ugotovilo obstoj drugih elementov, ki utemeljujejo obstoj dvomov v zvezi s tem. Kot naj bi Splošno sodišče poudarilo v točki 190 izpodbijane sodbe, bi morala Komisija ugotoviti, ali to, da operaterji uravnavanja povpraševanja ne morejo pridobiti tako dolgih pogodb kot drugi dobavitelji zmogljivosti, ne pomeni nevarnosti za zmanjšanje njihovega morebitnega prispevka k reševanju problema zadostnosti zmogljivosti. Zgolj dejstvo, da je neka tehnologija draga, ji namreč ne bi smelo dati neupravičene prednosti na dražbah, medtem ko naj bi trg zmogljivosti zagotavljal zanesljivost oskrbe po najnižjih stroških za potrošnika.
- 106 Na drugem mestu, družbi Tempus v zvezi z metodo kritja stroškov trdita, da se točke od 208 do 213 izpodbijane sodbe izključno nanašajo na to, kako je Splošno sodišče presodilo dejstva, ki niso predmet nadzora Sodišča v okviru pritožbe. Vsekakor naj bi bila analiza Splošnega sodišča glede obstoja dvomov v zvezi s spodbujevalnim učinkom zadevnega ukrepa pravilna iz razlogov, navedenih v točkah od 194 do 213 izpodbijane sodbe. Družbi Tempus glede neobstoja povezave med financiranjem ukrepa in ukrepom pomoči kot takim, ki ga zatrjuje Komisija, menita, da je zadevni ukrep nasprotno popoln primer mehanizma, ki vsebuje zavezujočo namembnostno povezavo med dajatvijo in pomočjo. Cenovni signali, določeni z metodo kritja stroškov v enem letu, naj bi namreč neposredno vplivali na spodbude in zmožnost potrošnikov, da prenesejo svojo uporabo, in torej na povpraševanje v obdobju konic, ki se nato uporabi za izračun količine zmogljivosti, ki jo je treba kupiti za naslednja leta. Dejstvo, da ta vidik ni naveden v Smernicah 2014–2020, naj ne bi preprečevalo njegovega upoštevanja pri presoji združljivosti zadevnega ukrepa. Družbi Tempus nazadnje menita, da Splošno sodišče ni storilo napake s tem, da je menilo, da se Komisija ne more zadovoljiti zgolj z zavezo države članice, če ta zaveza ni izražena v nacionalni zakonodaji.
- 107 Na tretjem mestu, družbi Tempus glede pogojev za sodelovanje na trgu zmogljivosti in zlasti praga za sodelovanje 2 MW menita, da je Splošno sodišče pravilno razsodilo, da je ta trditev dopustna, ker pomeni razširitev očitka, navedenega v tožbi. Poleg tega naj bi bilo v točkah od 249 do 252 izpodbijane sodbe jasno navedeno, kako bi lahko jamstvo za resnost ponudbe dejansko pomenilo oviro za sodelovanje operaterjev uravnavanja povpraševanja na trgu zmogljivosti.

Presoja Sodišča

- 108 Komisija s prvim očitkom, navedenim v okviru drugega dela edinega pritožbenega razloga, graja točke 146, 152 in od 154 do 156 izpodbijane sodbe, ki so del obrazložitve te sodbe pod naslovom „Razpoložljivi dokazi o potencialu uravnavanja povpraševanja“.
- 109 Glede tega je iz točke 122 obrazložitve spornega sklepa, katere vsebina je povzeta v točki 150 izpodbijane sodbe, razvidno, da je Združeno kraljestvo, da bi podprlo sektor uravnavanja povpraševanja, izrazilo namero za preučitev informacij, ki izhajajo iz prve dražbe T-4 decembra 2014, zato da bi se prepričalo, da bodo krivulje povpraševanja ustrezno prilagojene. Poleg tega je Združeno kraljestvo pripravilo določbe glede prehodnih dražb, da bi podprlo rast

sektorja uravnavanja povpraševanja med letoma 2015 in 2016, ter pilotni projekt na področju energetske učinkovitosti. Združeno kraljestvo je prav tako navedlo, da je National Grid plc. v odgovor na poročilo, ki ga je 30. junija objavil odbor tehničnih izvedencev (v nadaljevanju: PTE), zadolžen za preučitev priporočil glede zmogljivosti za prodajo na dražbi v okviru trga zmogljivosti za december 2014, predlagal skupni projekt z Energy Network Association (združenje energetskih omrežij), vključno z Distribution Network Operators (operaterji distribucijskega omrežja)).

- 110 Splošno sodišče je v točki 151 izpodbijane sodbe opozorilo na točko 128 obrazložitve spornega sklepa, v skladu s katero je Komisija menila, da čeprav je lahko rezultat zadevnega ukrepa podpora proizvodnji iz fosilnih goriv, so pri oceni problema zadostnosti zmogljivosti, ki se opravi vsako leto, upoštevane vse vrste operaterjev, vključno z operaterji uravnavanja povpraševanja. Splošno sodišče je navedlo, da je Komisija v točki 129 obrazložitve tega sklepa na podlagi tega ugotovila, da je zadevni ukrep „nevtralen s tehnološkega vidika“ in torej njegova posledica ni okrepitev položaja proizvajalcev električne energije iz fosilnih goriv.
- 111 Splošno sodišče pa je v točki 146 izpodbijane sodbe med drugim navedlo, da bi Komisija, ko je opravila predhodno preučitev zadevnega ukrepa, lahko analizirala elemente, na podlagi katerih ni bilo mogoče le predvideti sedanjo vlogo uravnavanja povpraševanja, temveč tudi predvideti njegov dejanski potencial.
- 112 V točki 152 izpodbijane sodbe je navedlo, da presoje iz točk 122, 128 in 129 obrazložitve spornega sklepa, na katere je bilo opozorjeno v točkah 150 in 151 navedene sodbe ter v točkah 109 in 110 te sodbe, „Komisiji ne morejo dopustiti, da odstopi od dvomov, ki izhajajo iz elementov, s katerimi je že razpolagala ali s katerimi bi lahko razpolagala ob sprejetju [spornega] sklepa“.
- 113 Splošno sodišče je v točki 154 navedene sodbe dodalo, da se „[Komisija] glede na razpoložljive elemente in ob upoštevanju vloge uravnavanja povpraševanja v tem primeru ni mogla zadovoljiti zgolj z ‚odprtostjo‘ ukrepa in posledično ugotoviti njegovo nevtralnost s tehnološkega vidika, ne da bi podrobneje preučila dejanskost in učinkovitost upoštevanja te tehnološke rešitve v okviru trga zmogljivosti“.
- 114 Glede tega je Splošno sodišče v točki 155 izpodbijane sodbe med drugim navedlo, da na podlagi nobenega elementa, navedenega v spornem sklepu, ni mogoče ugotoviti, da je Komisija opravila lastno preučitev glede učinkovitega upoštevanja uravnavanja povpraševanja. Navedlo je, da „[n]a primer“ na nobenem mestu izpodbijanega sklepa ni omenjena ocena 3 gigavate (GW) glede potenciala uravnavanja povpraševanja, ki jo je podal upravljavec National Grid. Splošno sodišče je torej ugotovilo, da je Komisija sprejela informacije in predpostavke, ki jih je predložilo Združeno kraljestvo.
- 115 V točki 156 izpodbijane sodbe je dodalo, da tako ni mogoče izključiti, „da bi bile, če bi Komisija opravila lastno preučitev potenciala uravnavanja povpraševanja, zlasti da bi poizvedela o modalitetah upoštevanja ocen, ki jih je podal National Grid ali drugi viri, ali da bi poizvedela o razlogih za uspeh ameriških primerov, modalitete sodelovanja operaterjev uravnavanja povpraševanja drugačne“.
- 116 Splošno sodišče je na podlagi teh preudarkov v točki 158 izpodbijane sodbe ugotovilo, da „so lahko razpoložljivi elementi glede potenciala uravnavanja povpraševanja [...] indici obstoja dvomov glede združljivosti [zadevnega ukrepa] z notranjim trgom, za katere glede na besedilo [spornega] sklepa ni mogoče ugotoviti, da so bili po predhodni prečitvi Komisije izključeni“.

- 117 Pri tej ugotovitvi Splošnega sodišča je bilo pravo napačno uporabljeno.
- 118 Glede tega je treba opozoriti, da mora stranka, ki predlaga razglasitev ničnosti sklepa Komisije o nenasprotovanju, kot je razvidno iz sodne prakse, navedene v točki 39 te sodbe, predložiti elemente, s katerimi je mogoče dokazati, da bi presoja razpoložljivih informacij in elementov morala vzbuditi dvome o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgom.
- 119 Iz preudarkov v izpodbijani sodbi, na katere je opozorjeno v točkah od 111 do 115 te sodbe, pa izhaja, da Splošno sodišče ni preverilo, ali sta družbi Tempus uspeli dokazati, da bi morala presoja razpoložljivih informacij in elementov pri Komisiji vzbuditi dvome o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgom, zaradi katerih bi morala ta opraviti lastno preučitev tega potenciala, po potrebi po začetku formalnega postopka preiskave. Splošno sodišče je tako tej instituciji naložilo obveznost, da se raziščejo elementi, ki presegajo „razpoložljive elemente glede potenciala uravnavanja povpraševanja“, na katere se sklicuje točka 158 izpodbijane sodbe.
- 120 Splošno sodišče zlasti ni navedlo niti tega, na kaj točno bi se morali nanašati dvomi Komisije, niti konkretnega elementa, ki bi moral porajati take dvome. Poleg tega je treba ugotoviti, da se je Splošno sodišče v točkah od 136 do 145 izpodbijane sodbe sicer sklicevalo na nekatere elemente v zvezi s potencialom uravnavanja povpraševanja, ki bi jih Komisija lahko upoštevala, vendar iz besedila tega dela izpodbijane sodbe ne izhaja, da bi lahko kateri od teh elementov pri Komisiji vzbudil dvome glede učinkovitega upoštevanja potenciala uravnavanja povpraševanja pri zasnovi zadevnega ukrepa in posledično glede njegove združljivosti z notranjim trgom.
- 121 Zlasti v zvezi s poročilom PTE, katerega odlomki so navedeni v točkah 142 in 145 izpodbijane sodbe, je Splošno sodišče v točki 143 navedene sodbe sicer res navedlo, da analiza PTE „izpostavlja nujno potrebo po opredelitvi ustreznih spodbud, da se uravnavanju povpraševanja omogoči učinkovito sodelovanje na trgu zmogljivosti ob upoštevanju vsega njegovega potenciala“ ter da „PTE obžaluje trenutni neobstoj organizacije, ki bi bila sposobna pridobiti podatke, potrebne za razumevanje, in zbrati informacije glede potenciala uravnavanja povpraševanja z njegovih različnih vidikov, čeprav so nekatere že na razpolago“. V točki 147 navedene sodbe je dodalo, da je bila Komisija seznanjena s težavami, ki jih je PTE navedel glede upoštevanja potenciala uravnavanja povpraševanja v okviru trga zmogljivosti.
- 122 Vendar je treba navesti, da čeprav ti preudarki kažejo na neko težavo pri oceni potenciala uravnavanja povpraševanja, z njimi ni mogoče dokazati, da zadevni ukrep ni oziroma ni dovolj upošteval tega potenciala in da bi zato morali obstajati dvomi o njegovi združljivosti z notranjim trgom. Kot je namreč Splošno sodišče samo opozorilo v točkah 136, 137 in 150 izpodbijane sodbe, se je Združeno kraljestvo zavedalo potrebe po sodelovanju uravnavanja povpraševanja na trgu zmogljivosti in so bili nekateri elementi zadevnega ukrepa zasnovani tako, da se zagotovi to sodelovanje. Splošno sodišče pa ne pojasnjuje, zakaj bi Komisija morala dvomiti o zadostnosti in ustreznosti teh elementov.
- 123 Iz navedenega izhaja, da je treba prvi očitek drugega dela edinega pritožbenega razloga Komisije sprejeti.
- 124 Komisija v okviru drugega očitka, navedenega v utemeljitev tega dela edinega pritožbenega razloga, izpodbija, na prvem mestu, nekatere ugotovitve v analizi, ki jo je Splošno sodišče opravilo v točkah od 160 do 192 izpodbijane sodbe v zvezi z vprašanjem trajanja pogodb o zmogljivosti, in sicer gre za analizo, na podlagi katere je Splošno sodišče v točki 193 navedene sodbe ugotovilo, da

razlika med trajanjem pogodb o zmogljivosti, ki so ponujene operaterjem uravnavanja povpraševanja, in trajanjem pogodb, ki so ponujene proizvajalcem električne energije, pomeni indic obstoja dvomov glede združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgom.

- 125 V zvezi s tem je treba spomniti, da je Splošno sodišče v točkah od 165 do 168 izpodbijane sodbe ugotovilo, ne da bi se ta ugotovitev izpodbijala v okviru te pritožbe, da zadevni ukrep operaterjem uravnavanja povpraševanja ne daje nobene možnosti, da bi pridobili pogodbe o zmogljivosti za obdobje nad enim letom, medtem ko so dobavitelji zmogljivosti, ki imajo stroške, potrebne za prenovo obstoječe elektrarne ali gradnjo nove elektrarne, upravičeni do pridobitve pogodb za obdobje do treh oziroma petnajstih let.
- 126 Splošno sodišče je v točki 169 izpodbijane sodbe v zvezi s tem navedlo, da je Komisija potrdila stališče Združenega kraljestva, v skladu s katerim v bistvu proizvodne zmogljivosti, ki so nove ali ki jih je treba prenoviti, zahtevajo visoke naložbene stroške, kar upravičuje, da se zanje lahko ponudijo daljše pogodbe, zato da bi se operaterjem omogočila pridobitev potrebnega financiranja, medtem ko imajo operaterji uravnavanja povpraševanja manjše potrebe po naložbah v osnovna sredstva. Splošno sodišče je po podrobni analizi tega, ali je bil navedeni pristop Komisije utemeljen, v točki 180 navedene sodbe ugotovilo, da je odločilno merilo, ki je v zadevnem ukrepu uporabljeno za določitev operaterjev, ki so upravičeni do pridobitve pogodb o zmogljivosti za obdobje nad enim letom, raven naložb v osnovna sredstva in težave pri financiranju.
- 127 Splošno sodišče je zato v točki 181 izpodbijane sodbe štelo, da je bilo treba preučiti, kakšno trajanje je potrebno za to, da se vsaki kategoriji dobaviteljev zmogljivosti omogoči, da polno sodeluje na trgu zmogljivosti, glede na njihove naložbene izdatke in težave pri financiranju, zato da bi se spoštovala obveznost zagotavljanja ustreznih spodbud vsem operaterjem, ter da bi morala torej Komisija preveriti, ali je dejstvo, da so pogodbe o zmogljivosti za obdobje nad enim letom rezervirane za nekatere tehnologije, diskriminatorno in v nasprotju s ciljem vzpostavitve trga zmogljivosti, ki bi bil tehnološko nevtralen.
- 128 Splošno sodišče pa je v točki 182 izpodbijane sodbe in potem znova v točki 192 navedene sodbe ugotovilo, da je Komisija potrdila stališče Združenega kraljestva, v skladu s katerim operaterjem uravnavanja povpraševanja ni bilo treba ponuditi pogodb za obdobje, daljše od enega leta, ne da bi preučila, ali bi naložbe v osnovna sredstva in težave pri financiranju tovrstnih operaterjev lahko zahtevale, da se jim ponudi možnost pridobitve takih pogodb.
- 129 Vendar iz obrazložitve, navedene v točkah od 183 do 191 izpodbijane sodbe, ne izhaja, da sta družbi Tempus dokazali – kot to zahteva sodna praksa, navedena v točki 39 te sodbe – da bi morala presoja informacij in elementov, ki jih je imela Komisija, pri njej vzbuditi dvome o utemeljenosti stališča Združenega kraljestva.
- 130 Splošno sodišče je namreč v točki 187 izpodbijane sodbe ugotovilo, da so tako družbi Tempus kot združenje UK Demand Response Association (UKDRA) (združenje uravnavanja povpraševanja Združenega kraljestva), ki je Komisiji predložilo pripombe, priznali, da novi operaterji uravnavanja povpraševanja nimajo nujno enakih naložb v kapital kot proizvajalci, ki gradijo nove elektrarne. Poleg tega iz točke 188 navedene sodbe izhaja, da niti družbi Tempus niti združenje UKDRA v zvezi s tem Komisiji niso predložili podrobnih informacij.

- 131 Splošno sodišče je v tej točki 188 sicer res ugotovilo, da je morala Komisija sama iskati upoštevne informacije in da zato za dokaz obstoja dvomov v smislu člena 4(4) Uredbe št. 659/1999 zadostuje, da bi družbi Tempus dokazali, da Komisija ni vestno in nepristransko poiskala ali preučila vseh upoštevnihi elementov.
- 132 Vendar je iz obrazložitve, navedene v točkah od 48 do 51 te sodbe, razvidno, da je bilo pri tej ugotovitvi napačno uporabljeno pravo.
- 133 Iz tega sledi, da je Splošno sodišče z ugotovitvijo v točki 193 izpodbijane sodbe, da je razlika med trajanjem pogodb o zmogljivosti, ki so ponujene operaterjem uravnavanja povpraševanja, in trajanjem pogodb, ki so ponujene proizvajalcem, indic obstoja dvomov glede združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgov, napačno uporabilo pravo.
- 134 Na drugem mestu, Komisija meni, da se je Splošno sodišče za ugotovitev obstoja dvomov o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgov napačno oprlo na metodo kritja stroškov, katere namen je, kot je bilo opozorjeno v točki 11 te sodbe, zagotoviti financiranje stroškov za plačilo zmogljivosti s pristojbino, ki se uporablja za dobavitelje električne energije ter je določena glede na njihov tržni delež in izračunana na podlagi zabeleženega povpraševanja med 16. in 19. uro med tednom, med mesecema november in februar.
- 135 Kot je razvidno iz točke 203 izpodbijane sodbe, je Splošno sodišče ugotovilo, da je metoda kritja stroškov upoštevna zlasti za presojo sorazmernosti zadevnega ukrepa, in sicer za ugotovitev, ali je znesek dodeljene pomoči omejen na najmanjši potreben znesek za doseg pričakovanega rezultata.
- 136 Splošno sodišče je v točkah 204 in 205 izpodbijane sodbe v utemeljitev te ugotovitve v bistvu navedlo, da je znesek pomoči, dodeljene na podlagi zadevnega ukrepa, odvisen od obsega zmogljivosti, dane na dražbo prek trga zmogljivosti, in končne cene na teh dražbah. Pojasnilo je, da glede na to, da se obseg zmogljivosti, ki se da na dražbo, določi ob upoštevanju konic povpraševanja, manjše ko so te konice, manjši je obseg zmogljivosti, ki se da na dražbo, posledično pa je manjši tudi znesek pomoči.
- 137 Ker pa se pristojbina, ki se uporabi za dobavitelje, izračuna na podlagi povpraševanja po električni energiji, naj bi pomenila spodbudo za zmanjšanje porabe električne energije, kar naj bi zmanjšalo tako obseg zmogljivosti, ki se da na dražbo, da bi se soočili s konicami povpraševanja, kot tudi končno ceno dražb, kar naj bi navsezadnje pomenilo znižanje zneska pomoči.
- 138 V zvezi s tem je Splošno sodišče v točki 206 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je Združeno kraljestvo, čeprav je prvotno predvidelo izračun zneska pristojbine na podlagi tržnega deleža dobaviteljev električne energije v povpraševanju po električni energiji, evidentiranjem v obdobjih, imenovanem „triade“ – torej v treh polurnih obdobjih, v katerih je največja letna konica porabe električne energije v obdobju od novembra do februarja – nazadnje po javnem posvetovanju spremenilo način izračuna pristojbine, da bi prilagodilo metodo, opisano v točki 134 te sodbe.
- 139 Kot je razvidno iz točke 207 izpodbijane sodbe, je Splošno sodišče ugotovilo, da je Komisija glede spremembe metode izračuna pristojbine, namenjene financiranju pomoči, potrdila stališče Združenega kraljestva, ne da bi preučila, kakšne posledice ima ta sprememba za celotni znesek pomoči in s tem za sorazmernost zadevnega ukrepa.

- 140 Poleg tega je v točki 210 izpodbijane sodbe Komisiji očitalo, da ni preverila, ali nova metoda kritja stroškov dejansko ohranja enakovredno spodbudo za zmanjšanje porabe električne energije ob konicah povpraševanja, zlasti s spodbujanjem razvoja uravnavanja povpraševanja.
- 141 V točki 211 navedene sodbe je dodalo, da Komisija tudi ni preverila, ali sprejeta metoda kritja stroškov vpliva na dostop do trga zlasti operaterjev uravnavanja povpraševanja, predvsem s povečanjem ovir za vstop in širitev, ki izhajajo iz močnega položaja vertikalno integriranih dobaviteljev. Splošno sodišče se je v zvezi s tem sklicevalo na točko 92 Smernic 2014–2020.
- 142 Splošno sodišče je zato v točki 213 izpodbijane sodbe ugotovilo, da bi morala Komisija preučiti morebitni vpliv spremembe metode kritja stroškov na sorazmernost zadevnega ukrepa in torej na njegovo združljivost z notranjim trgom. Zato je štelo, da dejstvo, da Komisija v okviru postopka predhodne preučitve ni imela popolnih informacij glede posledic spremembe metode kritja stroškov, pomeni dodatni indic obstoja dvomov o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgom.
- 143 Glede tega je treba opozoriti, da lahko Komisija sprejme smernice za določitev meril, na podlagi katerih namerava presoja združljivost ukrepov pomoči, ki jih načrtujejo države članice, z notranjim trgom. Komisija se s tem, da sprejme taka pravila ravnanja in da z njihovo objavo razglasi, da jih bo v prihodnje uporabljala v primerih, na katere se nanašajo, sama omeji pri izvrševanju te diskrecijske pravice in od teh pravil načeloma ne more odstopiti, saj bi sicer lahko bila sankcionirana zaradi kršitve splošnih pravnih načel, kot sta načelo enakega obravnavanja ali načelo varstva legitimnih pričakovanj (sodba z dne 29. julija 2019, Bayerische Motoren Werke in Freistaat Sachsen/Komisija, C-654/17 P, EU:C:2019:634, točki 81 in 82 ter navedena sodna praksa).
- 144 V obravnavani zadevi ni sporno, da je v skladu s Smernicami 2014–2020 sorazmernost ukrepa pomoči eno od upoštevanih meril za presojo njegove združljivosti z enotnim trgom.
- 145 V delu, v katerem metoda kritja zajema pristojbino, in sicer dajatev, ki jo plačajo dobavitelji električne energije, se je Komisija prav tako sklicevala na sodno prakso Sodišča, v skladu s katero je za to, da bi bilo dano dajatev mogoče šteti kot sestavni del ukrepa pomoči, potrebno, da na podlagi upoštevne nacionalne zakonodaje med dajatvijo in pomočjo obstaja zavezujoča namembnostna povezava, in sicer tako, da so prihodki od dajatve nujno namenjeni financiranju pomoči. Če taka povezava obstaja, prihodki od dajatve neposredno vplivajo na višino pomoči in posledično na presojo združljivosti te pomoči z notranjim trgom (sodbi z dne 27. oktobra 2005, Distribution Casino France in drugi, od C-266/04 do C-270/04, C-276/04 in od C-321/04 do C-325/04, EU:C:2005:657, točka 40, in z dne 3. marca 2020, Vodafone Magyarorszá, C-75/18, EU:C:2020:139, točka 27).
- 146 V obravnavani zadevi sicer iz izpodbijane sodbe ni razvidno, da so prihodki iz pristojbine, naložene v okviru metode kritja, nujno namenjeni financiranju zadevnega ukrepa, vendar lahko način izračuna te pristojbine, kot je Splošno sodišče v bistvu ugotovilo v točkah od 203 do 205 izpodbijane sodbe, vpliva na znesek pomoči.
- 147 Razumno je namreč mogoče domnevati, da dobavitelji električne energije, ki so zavezani za plačilo pristojbine, breme te pristojbine v celoti ali delno prenesejo na svoje odjemalce, tako da bi lahko pristojbina navsezadnje bremenila porabo električne energije in spodbujala njeno omejitev. To pa pomeni omejitev zahtevanih zmogljivosti in posledično pomoči, izplačane v okviru zadevnega ukrepa za zagotovitev teh zmogljivosti.

- 148 Iz tega sledi, da Splošnemu sodišču ni mogoče očitati, da je napačno uporabilo pravo s tem, da je ugotovilo, da je lahko izbrana metoda kritja stroškov upoštevana za presojo sorazmernosti zadevnega ukrepa in torej njegove združljivosti z notranjim trgom.
- 149 Po tem pojasnilu je treba preveriti, ali je Splošno sodišče utemeljeno ugotovilo, kot je to storilo v točki 213 izpodbijane sodbe, da neobstoj „popolnih informacij glede posledic spremembe metode kritja stroškov“ pomeni indic obstoja dvomov o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgom.
- 150 Glede tega je treba poudariti, da bi morala Komisija presoditi združljivost zadevnega ukrepa z notranjim trgom, ne pa primerjati tega ukrepa z drugačnim ukrepom, ki ga je predhodno predvidelo Združeno kraljestvo. Iz tega sledi, da za zgolj dejstvo, da je bila metoda financiranja zadevnega ukrepa spremenjena glede na prvotno predvideno metodo, ni mogoče šteti, da je z njim mogoče utemeljiti obstoj dvomov o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgom.
- 151 Tako v nasprotju s tem, kar je Splošno sodišče razsodilo v točki 210 izpodbijane sodbe, Komisiji ni bilo treba preveriti, ali metoda kritja stroškov, določenih z zadevnim ukrepom, ohranja spodbudo za zmanjšanje porabe električne energije, ki je enakovredna tisti, ki bi izhajala iz prvotno predvidene metode.
- 152 Iz zgornjih preudarkov izhaja, da je Splošno sodišče s tem, da je v točki 213 izpodbijane sodbe razsodilo, da je neobstoj popolnih informacij glede posledic spremembe metode kritja stroškov indic obstoja dvomov, ki bi lahko upravičili Komisijin začetek formalnega postopka preiskave zadevnega ukrepa, napačno uporabilo pravo.
- 153 Na tretjem mestu, Komisija izpodbija nekatere dele obrazložitve izpodbijane sodbe, ki se nanašajo na pogoje za sodelovanje operaterjev uravnavanja povpraševanja na trgu zmogljivosti. Splošno sodišče je po analizi treh skupin trditev družb Tempus v točki 259 izpodbijane sodbe ugotovilo, da bi interakcija med dražbami T-4 in T-1 kot tudi nekateri pogoji za sodelovanje operaterjev uravnavanja povpraševanja na trgu zmogljivosti morali Komisijo voditi do dvomov, in sicer po eni strani glede zmožnosti zadevnega ukrepa, da se z njim uresničijo cilji, ki jih Združeno kraljestvo navaja glede spodbujanja razvoja uravnavanja povpraševanja, po drugi strani pa glede njegove združljivosti z zahtevami Smernic 2014–2020 v zvezi z ustreznimi spodbudami operaterjem uravnavanja povpraševanja in zato glede združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgom.
- 154 Ta ugotovitev v bistvu temelji na dveh delih obrazložitve Splošnega sodišča, ki ju Komisija izpodbija.
- 155 Prvič, Splošno sodišče je v točki 243 izpodbijane sodbe priznalo, da lahko organizacija dražb T-1 spodbudi razvoj uravnavanja povpraševanja, vendar je dodalo, da bi Komisija morala dvomiti o obsegu tega spodbujevalnega učinka zaradi omejenega obsega zmogljivosti, ki je rezerviran za dražbe T-1, in neobstoja, opozorjenega v točki 242 izpodbijane sodbe, izrecne pravne določbe, ki bi potrjevala jamstvo Združenega kraljestva, da bo na teh dražbah nabavilo vsaj 50 % rezerviranega obsega.
- 156 Kot pa opozarja Komisija, je v točki 46 obrazložitve spornega sklepa upoštevala zavezo Združenega kraljestva, da bo na dražbah T-1 nabavilo vsaj 50 % obsega zmogljivosti, rezerviranega pred štirimi leti.

- 157 Taka zaveza je sestavni del zadevnega ukrepa, glede katerega je Komisija s spornim sklepom odločila, da mu ne bo nasprotovala (glej v tem smislu sodbo z dne 13. junija 2013, Ryanair/Komisija, C-287/12 P, neobjavljena, EU:C:2013:395, točka 67).
- 158 Iz tega sledi, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 170 sklepnih predlogov, da če bi Združeno kraljestvo dodelilo pomoč, kot je ta, ki je določena z zadevnim ukrepom, ne da bi to zavezo spoštovalo, navedena pomoč ne bi bila zajeta s spornim sklepom in zato ne bi bilo mogoče šteti, da jo je Komisija odobrila.
- 159 Zato vprašanje, ali je Združeno kraljestvo v izrecni določbi nacionalnega prava potrdilo zavezo, navedeno v točki 46 obrazložitve spornega sklepa, ni bilo upoštevno za presojo združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgov. Neobstoj take določbe torej v nasprotju s tem, kar je razsodilo Splošno sodišče, ne more biti vir dvoma v zvezi s tem.
- 160 Dodati je treba, da je Splošno sodišče v točki 241 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je bil obseg zmogljivosti, rezervirane za dražbe T-1, omejen glede na obseg zmogljivosti, ki je bil dan na dražbe T-4, in da poleg tega dražbe T-1 niso bile pridržane samo za operaterje uravnavanja povpraševanja.
- 161 Vendar ti preudarki sami po sebi ne morejo upravičiti obstoja dvomov o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgov zaradi domnevnega diskriminatornega ali neugodnega obravnavanja operaterjev uravnavanja povpraševanja.
- 162 Po eni strani se je Združeno kraljestvo zavezalo, da bo na dražbe T-1 dalo najmanj 50 % rezerviranega obsega, tako da je težko razumeti, zakaj je Splošno sodišče obseg zmogljivosti, rezerviran za dražbe T-1, opredelilo kot „omejen“. Po drugi strani dejstvo, da lahko vsi operaterji sodelujejo na dražbah T-1, ne pomeni, da so operaterji uravnavanja povpraševanja obravnavani manj ugodno ali diskriminatorno.
- 163 Drugič, Komisija izpodbija obrazložitev iz točk 256 in 257 izpodbijane sodbe, na podlagi katere je Splošno sodišče v točki 258 navedene sodbe ugotovilo, da bi Komisija morala dvomiti o utemeljenosti trditve, da to, da je Združeno kraljestvo določilo minimalni prag za sodelovanje na dražbah zmogljivosti na 2 MW, pomeni ukrep, ki spodbuja razvoj uravnavanja povpraševanja.
- 164 Glede tega je treba navesti, da je Združeno kraljestvo, kot izhaja iz točke 255 izpodbijane sodbe, v priglasitvi zadevnega ukrepa minimalni prag za sodelovanje v višini 2 MW predstavilo kot nizek glede na prag za sodelovanje, ki ga je upravljavec National Grid sprejel v okviru drugih ukrepov, in zato kot enega od ukrepov, ki omogočajo spodbudo operaterjem uravnavanja povpraševanja, da sodelujejo na trgu zmogljivosti.
- 165 Iz izpodbijane sodbe pa ni razvidno, da bi bila ta trditev Združenega kraljestva izpodbijana v okviru pripomb, ki so bile spontano predložene Komisiji. Poleg tega je Komisija v točkah 16 in 17 obrazložitve spornega sklepa zgolj omenila prag 2 MW, ne da bi se izrekla o tem, ali je ta ugoden ali neugoden za operaterje uravnavanja povpraševanja.
- 166 Kot je razvidno iz točke 253 izpodbijane sodbe, sta družbi Tempus to, da določitev minimalnega praga za sodelovanje na 2 MW pomeni oviro za sodelovanje operaterjev uravnavanja povpraševanja na trgu zmogljivosti, navedli zgolj v odgovor na trditve, ki jih je Komisija podala v odgovoru na tožbo pred Splošnim sodiščem.

- 167 Potem ko je Splošno sodišče v točki 254 izpodbijane sodbe trditve družb Tempus, čeprav so bile predložene v poznejši fazi postopka, razglasilo za dopustne, je na eni strani v točki 256 te sodbe ugotovilo, da je prag za sodelovanje na trgu zmogljivosti PJM, ki ga je Združeno kraljestvo v priglasitvi izrecno navedlo kot referenco v podporo svoji trditvi, da zadevni ukrep omogoča razvoj sektorja uravnavanja povpraševanja, le 100 kW oziroma 20-krat manjši.
- 168 Na drugi strani je Splošno sodišče v točki 257 izpodbijane sodbe navedlo, da imajo sicer operaterji uravnavanja povpraševanja dejansko možnost združiti več enot, da dosežejo minimalni prag 2 MW, vendar morajo plačati jamstvo za resnost ponudbe za vseh 2 MW, takoj ko del tega obsega, čeprav minimalen, pomeni nepotrjene zmogljivosti uravnavanja povpraševanja. Splošno sodišče pa je ugotovilo, da znesek jamstva za resnost ponudbe lahko pomeni oviro za vstop novih operaterjev uravnavanja povpraševanja.
- 169 Splošno sodišče je v točki 258 izpodbijane sodbe na podlagi teh preudarkov ugotovilo, da bi Komisija morala dvomiti o trditvi, da določitev minimalnega praga za sodelovanje na dražbah zmogljivosti na 2 MW pomeni ukrep, ki spodbuja razvoj uravnavanja povpraševanja.
- 170 Ne da bi bilo treba preučiti, ali je Splošno sodišče pravilno razsodilo, da so trditve družb Tempus v zvezi minimalnim pragom za sodelovanje dopustne, kar je Komisija prerekala, je treba navesti, prvič – kot je generalni pravobranilec navedel v točki 177 sklepnih predlogov – da je prag za sodelovanje, ki ga je upravljavec National Grid sprejel v okviru drugih ukrepov, dejansko presegal 2 MW. Zato trditev Združenega kraljestva, povzeta v točki 255 izpodbijane sodbe, ni bila napačna, česar Splošno sodišče sicer ni trdilo.
- 171 Drugič, Splošno sodišče v točki 256 izpodbijane sodbe nikakor ni navedlo razlogov, s katerimi bi bilo mogoče utemeljiti primerjavo med pragom za sodelovanje na trgu zmogljivosti PJM in pragom, določenim v okviru zadevnega ukrepa. Dejstvo, na katerega je opozorilo Splošno sodišče, in sicer, da se je Združeno kraljestvo sklicevalo na trg zmogljivosti PJM v podporo svoji trditvi, da naj bi ta ukrep omogočal razvoj sektorja uravnavanja povpraševanja, samo po sebi ne more upravičiti take primerjave.
- 172 Tretjič, ugotoviti je treba, da je Splošno sodišče v točki 258 izpodbijane sodbe zgolj navedlo, da bi morala Komisija imeti dvomiti o trditvi, da določitev minimalnega praga za sodelovanje na 2 MW pomeni ukrep, ki spodbuja razvoj uravnavanja povpraševanja.
- 173 Vendar tudi ob predpostavki, da bi bili dvomi o tem, da je določitev minimalnega praga za sodelovanje na 2 MW ugodna za razvoj uravnavanja povpraševanja, utemeljeni, ta okoliščina ne pomeni nujno, da navedeni prag ni bil ugoden za tak razvoj v smislu, da je pomenil veliko oviro za sodelovanje operaterjev uravnavanja povpraševanja na trgu zmogljivosti.
- 174 Iz zgornjih preudarkov izhaja, da ugotovitve Splošnega sodišča iz točke 259 izpodbijane sodbe, na katero je bilo opozorjeno v točki 153 te sodbe, ni mogoče utemeljiti niti s preudarki, navedenimi v točkah 242 in 243 navedene sodbe, ki se nanašajo na neobstoje določbe nacionalnega prava Združenega kraljestva, ki bi zagotavljala, da se na dražbah T-1 ponudi vsaj 50 % zmogljivosti, rezervirane štiri leta pred tem, niti s preudarki, navedenimi v točkah od 256 do 258 izpodbijane sodbe, ki se nanašajo na dvome, ki bi jih Komisija morala imeti glede tega, da je določitev minimalnega praga za sodelovanje na trgu zmogljivosti na 2 MW ugodna za operaterje uravnavanja povpraševanja.

- 175 To posledično pomeni, da je bilo pri ugotovitvi iz točke 259 izpodbijane sodbe pravo napačno uporabljeno, zato je treba drugi del edinega pritožbenega razloga sprejeti.
- 176 Ker sta oba dela edinega pritožbenega razloga utemeljena, je treba izpodbijano sodbo razveljaviti.

Tožba pred Splošnim sodiščem

- 177 V skladu s členom 61, prvi odstavek, drugi stavek, Statuta Sodišča Evropske unije lahko Sodišče v primeru razveljavitve odločitve Splošnega sodišča samo dokončno odloči o zadevi, če stanje postopka to dovoljuje.
- 178 V obravnavani zadevi Sodišče – zlasti glede na okoliščino, da ničnostna tožba, ki sta jo družbi Tempus vložili v zadevi T-793/14, temelji na tožbenih razlogih, ki so bili predmet kontradiktorne razprave pred Splošnim sodiščem in za katerih preučitev ni treba sprejeti nobenega dodatnega ukrepa procesnega vodstva ali ukrepa za preučitev spisa – meni, da stanje postopka omogoča odločitev o tej tožbi in da je treba o njej dokončno odločiti (glej po analogiji sodbo z dne 8. septembra 2020, Komisija in Svet/Carreras Sequeros in drugi, C-119/19 P in C-126/19 P, EU:C:2020:676, točka 130).
- 179 Družbi Tempus kot zainteresirani stranki ter zaradi zagotovitve varstva procesnih pravic, ki jih imata na podlagi člena 108(2) PDEU in člena 6(1) Uredbe št. 659/1999, v utemeljitev tožbe navajata dva razloga, od katerih se prvi nanaša na kršitev člena 108(2) PDEU, na kršitev načel prepovedi diskriminacije, sorazmernosti in varstva legitimnih pričakovanj ter na napačno presojo dejstev, drugi pa na neobstoj obrazložitve.

Prvi tožbeni razlog

- 180 Prvi tožbeni razlog ima sedem delov. Družbi Tempus se v utemeljitev prvega dela, ki se nanaša na napačno presojo potenciala uravnavanja povpraševanja, sklicujeta na elemente, ki jih je Splošno sodišče preučilo v točkah od 136 do 158 izpodbijane sodbe pod naslovom „Razpoložljivi dokazi o potencialu uravnavanja povpraševanja“. Iz razlogov, navedenih v točkah od 117 do 122 te sodbe, pa s temi elementi ni mogoče dokazati, da bi presoja potenciala uravnavanja povpraševanja morala povzročiti dvome o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgov in da bi morala Komisija zaradi teh dvomov začeti formalni postopek preiskave. Zato je treba prvi del prvega tožbenega razloga zavrniti.
- 181 Družbi Tempus se v okviru drugega dela prvega tožbenega razloga sklicujeta na elemente, ki jih je Splošno sodišče preučilo v točkah od 160 do 193 izpodbijane sodbe pod naslovom „Trajanje pogodb o zmogljivostih“. Iz točk od 129 do 133 te sodbe pa je razvidno, da ti elementi ne dokazujejo, da bi Komisija morala dvomiti o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgov. Zato je treba zavrniti tudi drugi del prvega tožbenega razloga.
- 182 Družbi Tempus s tretjim delom prvega tožbenega razloga v bistvu trdita, da so bili pogoji za sodelovanje na različnih dražbah, določenih z zadevnim ukrepom, takšni, da so pripeljali do *de facto* izključitve operaterjev uravnavanja povpraševanja iz prvih dražb T-4. Ta del je treba iz razlogov, navedenih v točkah od 231 do 235 izpodbijane sodbe, ki jih je Sodišče potrdilo, zavrniti kot neutemeljen.

- 183 Družbi Tempus s četrtem delom navajata trditve v zvezi z metodo kritja stroškov, kot so povzete v točkah od 194 do 197 izpodbijane sodbe. Iz razlogov, navedenih v točkah 150 in 151 te sodbe, pa te trditve ne dokazujejo, da bi morala Komisija dvomiti o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgom. Zato je treba četrti del zavrni.
- 184 Družbi Tempus s petim delom trdita, da zadevni ukrep diskriminira operaterje uravnavanja povpraševanja, tako da vse udeležence na trajnostnih dražbah enakovredno obravnava in tako, da jih vse, vključno s temi operaterji, zavezuje, da predložijo ponudbe za kritje motenj zmogljivosti za nedoločen čas.
- 185 Ta del je treba zavrni kot neutemeljen. Ni namreč sporno, da obveznost predložitve ponudbe za kritje motenj zmogljivosti za nedoločen čas velja za vse operaterje, s to obveznostjo, kot je pojasnila Komisija, pa se uresničuje cilj doseči višjo raven zanesljivosti oskrbe od tiste, kot jo zagotavljajo ponudbe, omejene na kritje motenj zmogljivosti za določen čas. V teh okoliščinah ni mogoče šteti niti, da gre za diskriminatorno obravnavanje operaterjev uravnavanja povpraševanja, niti da bi Komisija morala dvomiti o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgom zaradi obveznosti predložitve ponudb za kritje motenj zmogljivosti za nedoločen čas.
- 186 Družbi Tempus s šestim delom trdita, da dejstvo, da se vsem udeležencem trga zmogljivosti naloži enaka obveznost jamstva za resnost ponudbe, lahko povzroči problem glede vstopa na trg za operaterje uravnavanja povpraševanja, ker je sektor uravnavanja povpraševanja še v povojih. Ta del je treba iz razlogov, navedenih v točkah od 249 do 252 izpodbijane sodbe, ki jih je Sodišče potrdilo, zavrni kot neutemeljen.
- 187 Družbi Tempus nazadnje s sedmim delom trdita, da zadevni ukrep poraja dvome glede svoje združljivosti z notranjim trgom, ker operaterjem uravnavanja povpraševanja ne zagotavlja plačila za zmanjšanje izgub pri prenosu in distribuciji električne energije. Po mnenju teh družb zmogljivost, ki jo dobavijo operaterji uravnavanja povpraševanja, ne zmanjša le celotnega obsega zmogljivosti, ki je potrebna in s katero se trguje v okviru trga zmogljivosti, ampak za okoli od 7 % do 8 % zmanjša tudi obseg zmogljivosti, ki se izgubi pri prenosu in distribuciji električne energije. Družbi Tempus menita, da morajo biti tako ustvarjeni prihranki vključeni v plačilo operaterjem uravnavanja povpraševanja, da bi se ustvarila spodbuda za izboljšanje učinkovitosti omrežja. Ta del je treba iz razlogov, navedenih v točkah od 263 do 266 izpodbijane sodbe, ki jih je Sodišče potrdilo, prav tako zavrni.
- 188 Zato je treba prvi tožbeni razlog zavrni.

Drugi tožbeni razlog

Trditve strank

- 189 Družbi Tempus v utemeljitev drugega tožbenega razloga, ki se nanaša na neobrazložitev spornega sklepa, navajata sedem trditev.
- 190 Prvič, družbi Tempus glede presoje potencialne vloge uravnavanja povpraševanja na trgu zmogljivosti v Združenem kraljestvu trdita, da sporni sklep vsebuje protislovno obrazložitev. Medtem ko naj bi se namreč točka 107 obrazložitve tega sklepa nanašala na „ponudnike storitev uravnavanja povpraševanja, ki so se že razvili“, naj bi bilo v točki 131 obrazložitve navedenega

sklepa potrjeno, da je sektor uravnavanja povpraševanja „še v povojih“. To protislovje v obrazložitvi naj bi dokazovalo, da Komisija ni pravilno presodila vloge, ki jo uravnavanje povpraševanja ima in bi jo lahko imelo na trgu zmogljivosti v Združenem kraljestvu.

- 191 Drugič, družbi Tempus v zvezi s trajanjem pogodb trdita, da Komisija na eni strani ni pojasnila, zakaj se niso upoštevali roki za izvedbo novih naložb, ki jih potrebujejo operaterji uravnavanja povpraševanja, da bi dali na voljo zmogljivosti, saj so v točki 134 obrazložitve spornega sklepa navedeni le roki za izvedbo, veljavni za proizvajalce, in na drugi strani ni pojasnila, zakaj meni, kot je razvidno iz točke 152 obrazložitve navedenega sklepa, da pogodbe, ki so na voljo operaterjem uravnavanja povpraševanja, „trajajo dovolj dolgo za pogodbe o zmogljivosti v zvezi z novimi naložbami“ ter „omogočajo novim operaterjem, da pridobijo potrebno financiranje, in torej zmanjšujejo tveganje za prevlado na trgu“.
- 192 Tretjič, družbi Tempus glede izbire operaterjev uravnavanja povpraševanja med sodelovanjem na prehodnih dražbah ali trajnostnih dražbah trdita, da čeprav je Komisija v točki 128 obrazložitve spornega sklepa navedla, da je namen prehodnih dražb izboljšanje uravnavanja povpraševanja, ni pojasnila, zakaj bi medsebojno izključevanje teh dražb izboljšalo to uravnavanje povpraševanja. Prav tako naj ne bi pojasnila, kakšna je nezadostnost „tehnične zmogljivosti, potrebne za reševanje problema zadostne proizvodnje“, ki bi lahko upravičila tako izključitev, kot to zahteva točka 232(a) Smernic 2014–2020.
- 193 Četrtrič, glede metode kritja stroškov naj bi se Komisija v spornem sklepu omejila na preučitev vprašanja, ali ima zadevni ukrep kakršen koli spodbujevalni učinek, tudi če bi bil ta učinek minimalen ter neustrezen za odgovor na ugotovljeno pomanjkljivost trga na najbolj učinkovit in gospodaren način. Zato naj Komisija ne bi preučila težav, ki izhajajo iz dejstva, da izbrana metoda kritja stroškov ne krepí jakosti cenovnega signala za porabnike v zvezi z njihovo porabo energije v obdobjih povpraševanja v triadi, in naj torej ne bi izpolnila svoje obveznosti obrazložitve.
- 194 Petič, Komisija naj v spornem sklepu ne bi obravnavala vprašanja uporabe pogodb za kritje motenj zmogljivosti za nedoločen čas namesto pogodb za določen čas na trajnostnih dražbah.
- 195 Šestič, Komisija naj v navedenem sklepu tudi ne bi obravnavala vprašanja zahteve po jamstvu za resnost ponudb na dražbi in naj torej ne bi pojasnila, zakaj bi morala za operaterje uravnavanja povpraševanja veljati obveznost, da predložijo enako jamstvo kot proizvajalci.
- 196 Sedmič, sporni sklep naj ne bi bil zadostno obrazložen v zvezi z neobstojem dodatnega plačila v primeru omejitve izgub pri prenosu in distribuciji zahvaljujoč uravnavanju povpraševanja. Točka 140 obrazložitve tega sklepa naj bi imela krožno naravo in naj ne bi vsebovala odgovora operaterjem uravnavanja povpraševanja, ki naj bi ugovarjali temu, da se s preprečevanjem izgub pri prenosu in distribuciji povečuje razpoložljiva zmogljivost v omrežju. Komisija naj bi morala pojasniti, zakaj je odločitev, da se ne upošteva omejitev izgub zahvaljujoč podjetjem uravnavanja povpraševanja, objektivno utemeljena.
- 197 Komisija in Združeno kraljestvo trditve družb Tempus izpodbijata.

Presoja Sodišča

- 198 Opozoriti je treba, da mora biti v skladu z ustaljeno sodno prakso obrazložitev, ki se zahteva s členom 296 PDEU, prilagojena naravi zadevnega akta ter mora jasno in nedvoumno izražati razlogovanje institucije, ki je zadevni akt izdala, tako da se lahko zadevne osebe seznaniijo

z utemeljitvijo sprejetega ukrepa in da lahko pristojno sodišče opravi nadzor. Zahtevo po obrazložitvi je treba presojati glede na okoliščine posameznega primera, zlasti glede na vsebino akta, naravo navajanih razlogov in interes, ki ga imajo lahko naslovniki akta ali druge osebe, na katere se ta neposredno in posamično zadeva, da prejmejo pojasnila. Ne zahteva se, da so v obrazložitvi akta natančno navedeni vsi upoštevni dejanski in pravni elementi, ker se vprašanje, ali obrazložitev akta izpolnjuje zahteve iz člena 296 PDEU, ne presoja zgolj na podlagi besedila, temveč tudi z vsebino ter celotnimi pravnimi predpisi z zadevnega področja (sodbi z dne 1. julija 2008, *Chronopost in La Poste/UFEX in drugi*, C-341/06 P in C-342/06 P, EU:C:2008:375, točka 88, in z dne 22. decembra 2008, *British Aggregates/Komisija*, C-487/06 P, EU:C:2008:757, točka 172).

- 199 Posebej v zvezi s sklepom o nenasprotovanju na podlagi člena 108(3) PDEU, na kakršnega se nanaša obravnavana zadeva, je Sodišče že pojasnilo, da mora tak sklep, ki je sprejet v kratkem roku, zajemati le razloge, iz katerih Komisija meni, da niso podane resne težave pri presoji združljivosti zadevne pomoči z notranjim trgom, in da je treba z vidika zahteve po obrazložitvi, ki je določena v členu 296(2) PDEU, tudi kratko obrazložitev tega sklepa šteti za zadostno, če so v njej vsaj jasno in nedvoumno navedeni razlogi, iz katerih je Komisija presodila, da take težave niso podane, pri čemer je vprašanje utemeljenosti te obrazložitve ločeno od te zahteve (sodbe z dne 15. junija 1993, *Matra/Komisija*, C-225/91, EU:C:1993:239, točka 48; z dne 22. decembra 2008, *Régie Networks*, C-333/07, EU:C:2008:764, točke 65, 70 in 71, in z dne 27. oktobra 2011, *Avstrija/Scheucher-Fleisch in drugi*, C-47/10 P, EU:C:2011:698, točka 111).
- 200 Ob upoštevanju teh preudarkov je treba zaporedoma preučiti sedem trditev, ki sta jih družbi Tempus navedli v okviru drugega tožbenega razloga.
- 201 V zvezi s prvo trditvijo je treba navesti, da med točkama 107 in 131 obrazložitve spornega sklepa ni nobenega protislovja. Medtem ko so namreč v točki 107 obrazložitve povzete trditve Združenega kraljestva v zvezi s potrebnim razlikovanjem med operaterji uravnavanja povpraševanja, ki so se že razvili, ter subjekti, ki te razvitosti še niso dosegli in ki naj bi potrebovali podporo, je v točki 131 obrazložitve navedena presoja Komisije v zvezi z ustreznostjo pomoči, v skladu s katero je bil med drugim sektor uravnavanja povpraševanja, gledan kot celota, še v povojih.
- 202 V zvezi z drugo trditvijo, ki se nanaša na točki 134 in 152 obrazložitve spornega sklepa, je treba ugotoviti, da je točka 152 obrazložitve, v skladu s katero bo dovolj dolgo trajanje novih pogodb o zmogljivosti za nove naložbe novim udeležencem na trgu omogočilo zagotovitev potrebnega financiranja, napisana splošno in se ne nanaša na posebno kategorijo operaterjev. Čeprav je iz točke 134 obrazložitve tega sklepa mogoče sklepati, da so roki za izvedbo, ki veljajo za operaterje uravnavanja povpraševanja, drugačni in morda krajši od rokov za izvedbo, ki veljajo za druge vrste operaterjev, se Komisiji v točki 152 obrazložitve navedenega sklepa – tudi ob upoštevanju sodne prakse, navedene v točkah 198 in 199 te sodbe – nikakor ni bilo treba posebej sklicevati na najustreznejše trajanje pogodb, ki bi jih lahko morali skleniti operaterji uravnavanja povpraševanja.
- 203 V zvezi s tretjo trditvijo, ki se nanaša na točko 128 obrazložitve spornega sklepa, je treba poudariti, da je Komisija v tej točki navedla, da Združeno kraljestvo, kot je bilo navedeno že v točkah od 88 do 94 obrazložitve tega sklepa, preučuje ali izvaja dodatne ukrepe, zlasti za izboljšanje uravnavanja povpraševanja. Točka 89 obrazložitve navedenega sklepa namreč med drugim vsebuje sklicevanje na dejstvo, da Združeno kraljestvo zasleduje priložnosti uravnavanja povpraševanja. Iz tega sledi, da Komisiji ni mogoče očitati pomanjkljive ali nezadostne obrazložitve tega dela spornega sklepa.

- 204 Vprašanje, ali je zadevni ukrep glede na to, da operaterji uravnavanja povpraševanja lahko dobijo pogodbo bodisi na prehodnih dražbah bodisi na trajnostnih dražbah, ne pa na obeh vrstah dražb, omogočal izboljšanje uravnavanja povpraševanja in je bil v skladu s točko 232(a) Smernic 2014–2020, se nanaša na utemeljenost obrazložitve in s tem na materialno zakonitost spornega sklepa, ki je vprašanje, ki je ločeno od vprašanja spoštovanja bistvene postopkovne zahteve, to je obveznosti obrazložitve (glej po analogiji sodbo z dne 10. julija 2008, Bertelsmann in Sony Corporation of America/Impala, C-413/06 P, EU:C:2008:392, točka 181 in navedena sodna praksa).
- 205 Poleg tega je vprašanje, navedeno v prejšnji točki te sodbe, predmet tretjega dela prvega tožbenega razloga, ki je bil, kot je razvidno iz točke 182 te sodbe, zavrjen.
- 206 S četrto trditvijo družb Tempus, ki se nanaša na metodo kritja stroškov, se prav tako ne izpodbija to, da je Komisija spoštovala obveznost obrazložitve, ampak utemeljenost obrazložitve spornega sklepa. Iz točke 183 te sodbe pa je razvidno, da je bila ta trditev zavrjena.
- 207 Glede pete trditve, ki se nanaša na zatrevanje opustitev Komisije, da v spornem sklepu obravnava vprašanje uporabe pogodb o zmogljivosti za nedoločen čas namesto pogodb o zmogljivosti za določen čas, drži, da izbira, da se zahtevajo pogodbe, ki spadajo v prvo kategorijo in ne v drugo, v spornem sklepu ni bila analizirana. Vendar, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 188 sklepnih predlogov, glede na, prvič, to, da to vprašanje pred Komisijo ni bilo postavljeno med predhodno preučitvijo zadevnega ukrepa, in drugič, sodno prakso, navedeno v točkah 198 in 199 te sodbe, Komisiji ni mogoče očitati kršitve obveznosti obrazložitve iz razloga, da se v spornem sklepu ni posebej sklicevala na to vprašanje.
- 208 Enako v bistvu iz istih razlogov velja za šesto trditev družb Tempus, ki se nanaša na to, da Komisija v spornem sklepu ni pojasnila, zakaj bi morali operaterji uravnavanja povpraševanja, da bi sodelovali na dražbah, zagotoviti enako jamstvo kot proizvajalci električne energije.
- 209 V točki 26 obrazložitve spornega sklepa je pojasnjeno, da morajo potencialne proizvodne enote ali potencialne enote uravnavanja povpraševanja, da bi lahko sodelovale na dražbah, zagotoviti jamstvo za potrditev resnosti njihovega sodelovanja na dražbah in resničnosti njihovega namena zagotoviti operativno enoto najpozneje na začetku leta dobave. Ker vprašanje morebitnega drugačnega obravnavanja operaterjev uravnavanja povpraševanja glede obveznosti zagotovitve jamstva ni bilo postavljeno v fazi predhodne preučitve, vključno s pripombami, ki so bile spontano predložene Komisiji, ta zaradi spoštovanja obveznosti obrazložitve v spornem sklepu ni bila dolžna navesti razlogov, iz katerih takšno drugačno obravnavanje ni bilo potrebno.
- 210 Nazadnje, v zvezi z vprašanjem neobstoja dodatnega plačila na trgu zmogljivosti v primeru omejitve izgub pri prenosu in distribuciji električne energije zahvaljujoč uravnavanju povpraševanja je treba opozoriti, da je Komisija v točki 140 obrazložitve spornega sklepa menila, da je glede na cilj zadevnega ukrepa neobstoj dodatnega plačila za operaterje uravnavanja povpraševanja v zvezi s tem upravičen. Ta navedba je sicer razmeroma kratka, vendar je zadoščala za razumevanje razlogov, iz katerih Komisija ni menila, da bi neobstoj takega dodatnega plačila lahko porajal dvom o združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgov.
- 211 Kot izhaja iz sodne prakse, navedene v točki 204 te sodbe, je treba vprašanje spoštovanja obveznosti obrazložitve v zvezi s tem delom spornega sklepa razlikovati od vprašanja utemeljenosti te obrazložitve. Iz točke 187 te sodbe pa je razvidno, da so bile trditve družb Tempus v zvezi s tem zadnjim vprašanjem zavrjene.

212 Iz vsega navedenega izhaja, da je treba drugi tožbeni razlog zavrniti, tako kot tožbo v celoti.

Stroški

213 Člen 184(2) Poslovnika Sodišča določa, da če pritožba ni utemeljena oziroma če je utemeljena in Sodišče samo dokončno odloči v sporu, o stroških odloči Sodišče.

214 V skladu s členom 138(1) Poslovnika, ki se na podlagi njegovega člena 184(1) uporablja za pritožbeni postopek, se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki.

215 V obravnavani zadevi družbi Tempus nista uspeli, Komisija pa je predlagala, naj se jima naloži plačilo stroškov postopkov pred Splošnim sodiščem in Sodiščem, zato je treba družbama Tempus naložiti plačilo stroškov teh postopkov. Združeno kraljestvo ni oblikovalo predlogov v zvezi s stroški, zato nosi svoje stroške.

216 V skladu s členom 140(1) Poslovnika, ki se na podlagi člena 184(1) tega poslovnika uporablja za pritožbeni postopek, države članice in institucije, ki so intervenirale v postopku, nosijo svoje stroške. Zato Republika Poljska, intervenientka pred Sodiščem, nosi svoje stroške.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

- 1. Sodba Splošnega sodišča Evropske unije z dne 15. novembra 2018, Tempus Energy in Tempus Energy Technology/Komisija (T-793/14, EU:T:2018:790), se razveljavi.**
- 2. Tožba v zadevi T-793/14 se zavrne.**
- 3. Družbi Tempus Energy Ltd in Tempus Energy Technology Ltd nosita svoje stroške ter plačata stroške, ki jih je priglasila Evropska komisija v okviru postopkov pred Splošnim sodiščem Evropske unije in pred Sodiščem.**
- 4. Republika Poljska in Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska nosita svoje stroške.**

Podpisi